

- SMoKs
rikskonferens
sid 4

- Skolinspektionen
granskar
sid 9

- Ungdomars
kulturvanor
sid 14

Nr 3 Maj 2011

Kultur SMOCKAN

Utgiven av Sveriges Musik- & Kulturskoleråd – SMoK

- Länsbevakning:
Norrbotten
sid 20

- Ny ambassadör:
Ale Möller
sid 24

- Trekampen
sid 26

Ledaren

Paradoxernas paradis!

Har ni tänkt på att livet inte alltid är helt logiskt? Saker och ting händer som inte borde hända och ibland är det till och med så att det ena motarbetar det andra. Vi kanske är rökare samtidigt som vi motionerar – inte särskilt logiskt att låta rökande till stor del tillintetgöra motionen – men som sagt – livet är inte alltid logiskt och framförallt betar vi oss inte logiskt!

Men det är inte bara vi enkla gräsrotsmänniskor som betar oss ologiskt även politikerna har uppenbara problem med den frågan.

Det är onekligen ologiskt, eller varför inte kalla det vid sitt rätta namn, OFÖRSVARBART, att

- ena stunden sätta upp nya kulturpolitiska mål som "Barns och ungas rätt till kultur" samtidigt som musik- och kulturskolorna fråntas en relevant lärarutbildning.

- grundskolan och gymnasieskolan blir alltmer ensidigt intellektuell samtidigt som forskning och erfarenhet pekar på vikten av att lärandet har många ingångar inte bara den intellektuella.

- kulturarbetare i allmänhet har en snabbt krympande arbetsmarknad trots att vi känner till att kultur är viktiga nycklar i allt från integrationsarbete till folkhälsa.

Till slut kan alla dessa paradoxer skapa ett mentalt landskap som blir i det närmaste omöjligt att förhålla sig till. Vetskapen, utifrån modern forskning, om hur det borde vara är på direkt kollisionkurs med verkligheten.

I Skolinspektionens kvalitetsgranskning av musikämnet i grundskolan (2011:5) har 35 grundskolor granskats. Granskningen pekar på ett antal problem, framförallt kring ämnets status och funktion i skolan, men resonerar också kring möjliga utvecklingsinsatser för att tillvarata ämnets potential. Samverkan med musik- och kulturskolan är en sån möjlighet. Om så skall ske fordrar det ett samspel – i dubbel bemärkelse – mellan musik- och kulturskolan och grundskolan. Grundskolan måste ge rimliga möjligheter, i form av lokaler, tid, instrument etc, för musklärarna att lyckas medan musik- och kulturskolans lärare måste förstå skolans uppdrag i ett större perspektiv än endast musikämnet.

För mig förefaller ett utvecklat samarbete mellan de

båda skolformerna vara en idealisk lösning. Kvalitén höjs genom att lärarna från musik- och kulturskolan ofta har en betydligt högre ämneskompetens än grundskolans lärare. Genom att musklärarna organisatoriskt tillhör musik- och kulturskolan kan kommunen också tillvarata lärarnas kompetenser på ett mer varierat sätt än vad som sannolikt blir fallet för en grundskoleanställd musklärare. Musik- och kulturskolans frivilliga kurser, musikermedverkan i föreningslivet är exempel på det sistnämnda. Men detta fordrar att det finns en fungerande musklärarutbildning även för de behov som musik- och kulturskolan har. Annars kommer de båda skolformerna att glida isär och därmed förloras den potential som finns i ett nära samarbete.

Ungdomsstyrelsen presenterade härom veckan "En analys av ungas kulturutövande på fritiden". Kulturandet – ett begrepp som försöker sammanföra kulturutövandet på samma sätt som idrott gör – visar glädjande nog att ungas kulturande är fortsatt mycket omfattande. Mer omfattande än vad de flesta har insikt om, enligt rapporten. En stor del av de unga menar att kulturandet bidrar till bland annat god hälsa och stärkta sociala relationer.

Det kulturella landskapet förändras snabbt. Ett paradigmskifte av stora mått pågår framför våra ögon. De konstnärliga utbildningarna har att förhålla sig till att utbilda för en helt ny arbetsmarknad där småskalighet och entreprenörsanda förefaller vara nyckelorden. Kulturens roll – att balansera mellan egenvärdet och den instrumentella funktionen – är mer spännande än någonsin. Kulturen knackar på dörren till skolans värld.....

Kanske är det så att de paradoxer som vi nu upplever som svårförståliga är den självklara vilshenhet som kännetecknar ett paradigmskifte. Nästa fas är att sätta ner klackarna och ta nödvändiga beslut för att skapa förutsättningarna för kulturens nya och nödvändiga funktion för att utveckla både människor och samhället!

PER SJÖBERG,
ORDF. SMoK

INNEHÅLL

Ledaren	2	Delade meningar från skolorna.11-12	Möller SMoK-ambassadör.....	24-25
SMoK's Rikskonferens.....	4-6	NÄR•VAR•HUR -analys.....	Trekampen inspirerar.....	26-27
SMoK's årsmöte	7-8	Leva & Fungera-mässan	Hervor pedagogstipendiat.....	28
Skolinspektionen granskar	9-10	Länsbevakning: Norrbotten	Ny tankvärd bok.....	29
		Uppföljning av Kulturrådet	Saxat	30

Kultur
SMoCKAN

KULTURSMOCKAN

Ågrenshuset Produktion
Flygelvägen 3, 893 80 Bjästa

☎ : 0660-29 99 50

☎☎ : 0660-29 99 79

ANSVARIG UTGIVARE
Per Sjöberg, SMoK

REDAKTÖR
Håkan Sandh,
0708-31 74 98,
hakan.sandh@smok.se

PROJEKTLEDARE/ANNONSER
Jan Dylicki, 0660-29 99 57
jan.dylicki@agrenshuset.se
Annonsprislista kan laddas ned
som pdf-fil från hemsidan
www.agrenshuset.se

GRAFISK FORMGIVNING
Johnny Altelind, 0660-29 99 66
johnny.altelind@agrenshuset.se

REPRO • PRODUKTION • TRYCK
Ågrenshuset Produktion, Bjästa

MEDVERKANDE I DETTA NUMMER
Håkan Sandh, Per Sjöberg, Roland
Cox, Magdalena Fronczak

OMSLAGSBILD:
Danselever från Västerås kulturskola,
från framträdande på SMoKs riks-
konferens.
Foto: Håkan Sandh

NÄSTA NUMMER
kommer ut v. 31

MANUSSTOPP
för annonser: 19 augusti

SMoK Sveriges
Musik- och
Kulturskoleråd

*Kultursmockan utges av SMoK,
Sveriges Musik- och Kulturskoleråd*

Tipsa Smockan!
Tfn 0708-31 74 98 Håkan Sandh

Bagatell musikprodukter

Välj bland hundratalet produkter på vår hemsida: www.bagatell.se

Här följer några smakprov.

Nyheter från Bagatell

Med våra nya "Teleskop Harmony" från **Manhasset** kan man lagra 25 notställ i rad på bara två meter. Perfekt för de trångbodda. I övrigt samma geniala konstruktion som våra övriga Teleskopnotställ dvs. Inga skruvar, bara att trycka och dra. Vagnar finns som tillbehör. **10 års garanti.**

Teleskop Harmony
595:- exkl. moms

Lilla Gaspallen

En ny Pianopall från Bagatell. Något mindre och smidigare än storebror, men absolut lika stabil och solid.

Pris: 1800 kr exkl. moms

Sittdyna: 50 x 33 cm

Höjd: 42-60 cm

Kontakta oss på:

info@bagatell.se

Tel.: 013-527 50

Bagatell 7

Flygel- och pianomedar

Passar till alla pianon och flyglar. Kullagrade dubbelhjul av hög kvalitet. Mycket enkelt att montera för den som är lite händig (bruksanvisning medföljer). Instrumenten kan sedan lätt flyttas av en enda person.

Pris: 2995 kr till en flygel (exkl. moms)

Pris: 695 kr till ett piano (exkl. moms)

Bagatell 1

En vagn kommer lastad...

- Med världens mest sålda notställ
 - Liten vagn + 12 notställ – 7500 kr (exkl. moms)
 - Stor vagn + 18 notställ – 10 000 kr (exkl. moms)
 - Marknadens mest praktiska och prisvärda vagn och notställ
- Läs mer på **Bagatell 2**

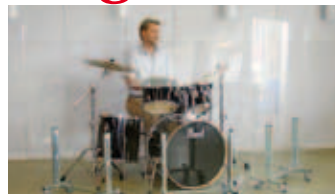
Bagatell 3

KLAVERNOSTÄLL

"Nothajen" slurkar alla dina notblad, böcker och pärmor. Köp 4 betala för 3.

Bagatell 5

Akustikskärmar

Skydda elevernas hörsel i tid! Möblera om på några sekunder med vårt flexibla plexiglassystem.

- Akustikskärm för orkester, slagverk, brass, etc. 2595 kr (exkl. moms)
- Paketpris: 3 set för 6900 kr (exkl. moms)
- Akustikskärm på notställsfot 1080 kr (exkl. moms)

Bagatell 8

Teleskop Dirigent Regal

Flaggskeppet bland våra dirigentnotställ. Här finns allt som en dirigent kan önska sig. Som alla våra "Teleskop" finns inga skruvar - alla inställningar sker sekundsnabbt och kan ändras under pågående spel. En generös hylla med plats för div. tillbehör. De dubbla benen gör "Dir Regal" till det stadigaste av stadiga. En ny finess: Bakom skärmen finns ett extra fack för övriga partiturer och stämmor. Välj till vår "strålände" belysning.

Pris: 2000 kr (exkl. moms)

Bagatell 2

Köp 6 betala för 5

TELESKOPET

Världsledande – med bl.a. 85 % av den amerikanska marknaden och 75 % av den franska. Inga skruvar - bara att dra upp och ner. Snygg design som passar i alla miljöer. Finns i olika modeller från 595 kr (exkl. moms)

Bagatell 4

Prova Bagatells sitttriktiga orkester/körstol. "Sitttra" finns med fasta ben eller med justerbara fram- och bakben. Staplas smidigt på våra vagnar.

Bagatell 6

PIANO-GASPALLEN standard

2 300:-
(exkl. moms)

Sluta skruva! Pianopall med dubbla gasfjädrar höjer och sänker stolen som vilken kontorsstol som helst. Stabil stryktålig ställkonstruktion med stoppad sits.

Gaspallen Ergo med justerbar lutning.

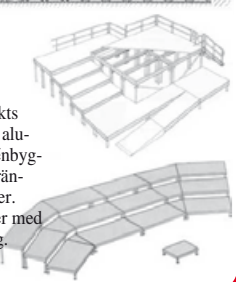
2795:- (exkl. moms)

Bagatell 9

Orkester/körpodier

Flexibelt lättvikts podie-system i aluminium för scenbyggeri med obegränsade möjligheter. Alla benlängder med snabb-koppling.

SKOLA?

Vara eller icke vara?

På årets rikskonferens var ett stort samtalsämne samverkan mellan musik- eller kulturskolan och skolan. Ulla Wiklund var där för att prata om om Skolinspektionens utvärdering av musikundervisning på grundskolan. Johannes Johansson från Kungl. Musikhögskolan i Stockholm pratade om musiklärarutbildning ur ett internationellt perspektiv och berörde naturligtvis också den besvärliga situationen för kulturskolans kommande rekrytering av lämpligt utbildade lärare. På SMoKs årsmöte fastställdes för första gången att SMoK arbetar för att musik- och kulturskolornas verksamhet skall kallas för en skolför. Vid kaffet i pauserna diskuterades bla legitimationsfrågan. I samband med konferensen, dock utan att redovisas, färdigställdes också SMoKs enkät till kulturskolorna över samverkan med grund- och gymnasieskolan.

Går det att se någon tydlig bild av allt detta? Hänger bilder och olika tankar samman och bildar ett mönster? Jag skall i all fall göra ett försök att beskriva dem i förhållande till varandra.

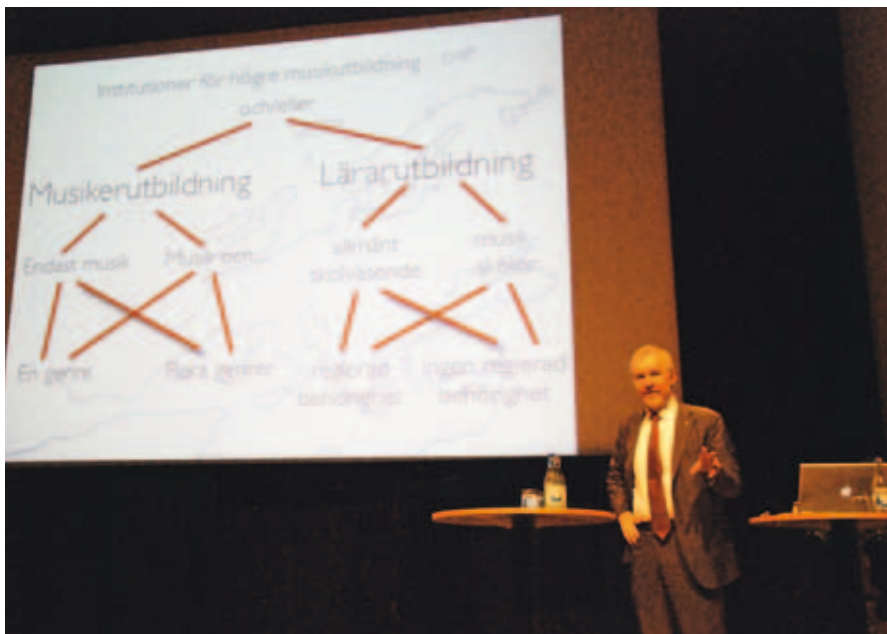
LÄRARUTBILDNINGEN

Musik- och kulturskolan är en verksamhet som saknar högskoleutbildning direkt riktad till verksamheten. De flesta menar att detta beror på att vår verksamhet inte är en skolför. Det är nog sant. Men inte riktigt hela sanningen tycker jag. Utan andra jämförelser så finns utbildning av fritidsledare utan att fritidsgårdarna för den skall kallas skolför eller har ett nationellt reglemente. Det går att skapa utbildningar till verksamhet som bara, precis som kulturskolorna, finns lokalt. Det är själva skol- och lärarbegreppen inom musik- och kulturskolorna som gör att det är aktuellt med en lärarexamen och att den därmed blir beroende av hur andra lärarutbildningar utformas. Utbildning till arbete inom musik- och kulturskolan skulle kunna frikopplas helt från annan lärarutbildning. Bli något eget och annorlunda. På sätt och vis spelar ju utbildningen på SMI den rollen idag, liksom danspedagogutbildningen och även dramapedagogutbildningen på folkhögskolenivå gjort och gör det.

Problemet med det sättet att resonera är att det bortser från samverkan med för-, grund- och gymnasieskola. Skall vi kunna ha en bra samverkan krävs att lärare på musik- och kulturskolan också kan och får undervisa inom dessa skolformer. Fram till nu har vår verksamhet kunnat bli försörjd med bra personal utan att vi tagit ställning till om vi bara är en fritidsverksamhet eller en skolför bland andra. Kanske är vi nu vid ett vägskäl där vi måste ta ställning? Är vi bara fritidsverksamhet kan vi arbeta för en egen utbildning som inte är någon lärarutbildning i statens mening. Skall vi samverka behövs en utbildning anpassad till vår verksamhet som också passar till andra skolformer.

Det är på denna punkt som det blivit besvärligt. Vi är ingen skolför. Då skall vi heller inte ha någon lärarutbildning resonerar staten. Johannes Johansson säger på rikskonferensen att "vi skall nog kunna lägga in någon kurs i vår gymnasie-lärarutbildning kring metodik för yngre så att det blir en bra utbildning även för musik- och kulturskolans behov". Många med mig tvivlar på att det går att göra något bra så enkelt. Vi tappar ju också kontakten med VFU (verksamhetsförlagd utbildning) som varit en viktig kontaktyta mellan högskolorna och vår verksamhet. En fråga i sammanhanget är också om dessa lärare för gymnasieskolan, anställda på kulturskolan, är de rätta att förstärka grundskolans undervisning på lågstadiet. Eller skall kulturskolan börja anställa lärare med ex dans som ett av tre ämnen? Anställa på heltid?

Ju mer man funderar hur det skall fungera på sikt desto mer känns det som om många frågor är olösta. Följdriktigt antog

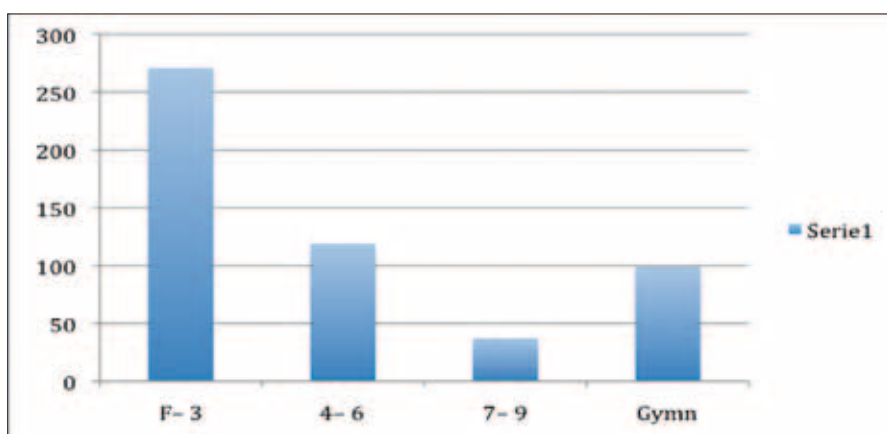
Johannes Johansson, Kungl. Musikhögskolan.

också rikskonferensen ett yttrande att den blivande gymnasieläraryrket inte tillfredställer kulturskolans behov av utbildade lärare. Se separat ruta här intill.

SAMVERKAN MED ANDRA SKOLFORMER MER ÄN FÖRDUBBLAD!
SMoK genomförde en undersökning av samverkan mellan musik- och kulturskolan och förskola/grundskola/gymnasium år 2005. Nu har en arbetsgrupp i styrelsen; Sylvia Carlsdotter, Lisbeth Hultberg och Yvonne Gärd gjort en uppföljning. Det för mig lite förvånande resultatet är att samverkan har mer än fördubblats under de senaste fem åren!

60 procent av kulturskolorna anser att de har fått ett uppdrag att samverka med andra skolformer. Det är med andra ord ofta, men inte alltid, ett politiskt uttalat mål att samverkan skall ske. Detta är ett exempel på hur den lokala politiken går i otakt med den nationella.

Det mest omfattande samarbetet sker i de lägre åldrarna. Inom årskurserna F-3 finns motsvarande 217 heltidstjänster i hela riket. De flesta arbetar inte heltid men någon exakt siffra hur många personer det finns anställda inom kulturskolorna, och har hela eller delar av sin tjänst inom F-3, kan vi bara gissa. Klart är att det handlar om fler än 500 personer, kanske 1000.

Näst flest tjänster finns inom årskurserna 4-6. Sammanlagt motsvarar det 119 heltidstjänster. Därefter kommer gymnasieskolan med 99 tjänster. Minst samverkan finns på högstadiet med totalt 37 tjänster. Gymnasieskolans siffror avser endast de timmar som "säljs" till gymnasiet varför de kan vara något underskattade.

I enkäten är kommunerna som svarat på enkäten indelade i tre grupper; över 100 000 invånare, 25 000 – 100 000 och under 25 000 invånare. En tydlig bild är att det är de mindre kommunerna som samverkar mest.

En stor majoritet, 75 %, av skolorna har samverkan även med särskolan. 42 % har det regelbundet. En glädjande siffra tycker jag.

Kulturskolorna är också ofta involverade i skolans Skapande skola-aktiviteter. Ca 55% är involverade årskurs 1-9. Många har samordningsansvar för hela Skapande skola – satsningen i sin kommun.

(Ladda ner hela rapporten kring samverkan från www.smok.se)

SKALL KULTURSKOLAN ÖKA SAMVERKAN ÄN MER?

Ulla Wiklund sa på rikskonferensen att kulturskolan borde skapa modellexempel i 3-4 kommuner på hur samverkan skall gå till mellan skolan och kulturskolan. (Se även ledare och separat artikel på sid 9) Kulturskolan behövs för att öka kvaliteten i framförallt grundskolans musikundervisning. Bildundervisningen befinner sig i samma läge men diskuteras mer sällan.

Visst är det en bra idé att skapa ett sådant projekt. Några saker tycker jag det ändå är värt att fundera över i det

Första konferensdeltagaren dyker upp vid registreringen.

Från vänster
Andrine Bendixen
Mangs, Lisbeth
Hultberg, Sylvia
Carlsdotter och
Michael Forsberg,
Köping.

sammanhanget.

Det första är att behovet inom grundskolan kvantitativt är väldigt stort. Det räcker inte med att samtliga lärare inom kulturskolorna enbart arbetar med grundskolan för att deras behov av utbildad personal skall täckas. Fler behövs. Hur mycket ansvar skall kulturskolan ta?

Skall kulturskolorna täcka grundskolans behov måste alla kulturskolor bli minst dubbelt så stora som idag. Hur stor del av kulturskolan kan en annan inriktning än den frivilliga undervisningen utgöra utan att kulturskolan tappar fokus från denna? Förmodligen finns en sådan gräns.

Förhållandena inom grundskolan är ofta så dåliga att många lärare ogärna vill arbeta där. Hur skapas rimliga praktiska förutsättningar för att bedriva bra undervisningen i grundskolan? Skall vi avvakta denna utveckling eller är det vi som skall vara pådrivande för att grundskolan genomför den? Klarar vi det?

En annan aspekt av samverkan med andra skolformer är den s.k. anställningsbarheten. En av flera anledningar att musik- och kulturskolan behandlas så illa i propositionen om ny lärarutbildning var att vi ville ha s.k. ettämnslärare, lärare utbildade i bara ett ämne. Detta var nästan ett skällsord i den retorik som fördes kring propositionen. En av anledningarna var att såväl SKL, dvs kommunerna, som facken, påpekade att det var bäst att bara utbilda två- och treämnslärare. Lärarförbundet kompletterade sent i processen detta med att det även behövdes ettämnslärare för musik- och kulturskolan. I övrigt var motståndet kompakt. Med tanke på det som står ovan,

att 60 procent av kulturskolorna anser att de har fått ett uppdrag att samverka med andra skolförm, är det underligt att SKL tog så ensidigt ställning. Förmodligen var orsaken att de som uttalat sig för kommunernas räkning gjorde det enbart utifrån behovet som rektorerna på grundskolan såg för sin egen skola. Någon gemensam syn från kommunens sida var kanske inte aktuell? Ser vi nu att samverkan är vanlig, och vanligast i de minsta kommunerna, skulle jag istället hävda att just anställningsbarheten innebär att vi behöver ettämneshärare som kan verka i hela kommunen. Vara anställda av kulturskolan men även klara

av att stöda grund- och gymnasieskolan.

Tväämneshärare är bra för grundskolan men passar inte kulturskolan. Ettämneshärare, eller musik+musik, dans+koreografi, kommer att utbildas för gymnasiet. Vilka estetiska program kan ta emot en heltidsanställd saxofonhärare? För att vara anställningsbar på gymnasieskolan krävs ett samarbete mellan musik- eller kulturskola och gymnasiet.

SKOLA? ATT VARA ELLER INTE VARA?

Alla dessa frågor hamnar i hur vi ser på vår "skolform"? Är förutsättningen för

en bra lärarutbildning för vår verksamhet att vi blir en nationell skolform? Vad innebär det i så fall kring nationell styrning? Riskerar vi att bli ändå mer lektionsinriktade när vi istället borde bli mer projektinriktade och ha en mer öppen verksamhet för vissa elever?

Den här artikeln skapar fler frågetecken än den ger svar. Välkommen med din syn på frågorna här i KulturSmockan eller på vår hemsida www.smok.se.

Text och bild: Håkan Sandh

Aurora Chamber Music
Trollhättan Vänersborg

AURORA BRASSKURSER

10-18 augusti 2011 i Trollhättan

Välkommen att vara en del av en världssuccé med över 200 musiker från 5 kontinenter.

BRASSESEMBLER - ENSKILD UNDERVISNING - FESTIVAL

TRUMPET – TROMBON – HORN – TUBA

Aurora Brass Pre collegekurs (från 15 år) 10-14/8
Aurora Brass Pedagogkurs 15-18/8

KURSLEDARE

Bo Nilsson – Trumpet
Lektor på Musikhögskolan i Malmö.

Sven-Erik Eriksson - Trombon
Professor på Kungliga Musikhögskolan i Stockholm

Sista anmälningsdag 15 juni | www.aurorachambermusic.com

SMoKs årsmöte 2011

Som vanligt var SMoKs årsmöte mer trivsamt än upphetsande. Några upprörda tongångar brukar inte prägla debatten. Det är positivt. Däremot är det en brist att de frågor som behandlas på årsmötet inte diskuteras mer inom SMoK. Några frågor på årsmötet som borde och bör diskuteras finns i föreningens antagna Verksamhetsplan.

De viktigaste målen för SMoK under 2011 är

- Musik- och kulturskolan skall betraktas som en skolform som också har ett kulturuppdrag mot samhället i övrigt
- Musik- och kulturskolan skall tydliggöras inom ramen för samtliga regioners kulturplaner
- Att SMoK formulerar vilka krav organisationen har på en lärarutbildning som tillfredställer musik- och kulturskolans behov

På olika sätt hänger dessa punkter också ihop med varandra och SMoKs långsiktiga mål; Verka för ett ökat statligt engagemang för musik- och kulturskolan. För att SMoK skall vara en stark organisation i framtiden behövs en stabilare grund att stå på än den vi har bara genom medlemsavgifter. Dessa räcker till en heltidstjänst och en arbetande styrelse. Just nu har vi ytterligare 2,4 tjänster som finansieras genom tillfälliga projektpengar och måste, av naturliga skäl, ägna sin tid åt dessa projekt och inte åt SMoKs övriga målsättningar. Förhoppningsvis samverkar naturligtvis det vi gör i ett projekt med de mål SMoK har, men när det kommer till att exempelvis arbeta med en lärarutbildning för musik- och kulturskolan hjälper inte projekten särskilt mycket. Det är i stället en lång påverkansprocess mot departement, regering, högskolor/universitet, SKL mfl.

som behövs. På flera sätt hamnar därför det långsiktiga målet främst under 2011; Verka för ett ökat statligt engagemang för musik- och kulturskolan.

Till ny styrelse valdes:

Per Sjöberg, Karlskoga ordförande
Lisbeth Hultberg, Jönköping vice ordf
Lars Paulsson, Tidaholm
Yvonne Gärd, Sandviken
Andrine Bendixen Mangs, Mölndal
Sune Johansson, Kramfors
Mats Gripenblad, Norrköping
Carina Hauge Rouass, Sigtuna, ersättare
Mats Widelund, Västerås, ersättare
Sylvia Carlsdotter, Simrishamn, ersättare

Marion Hauge Lindberg, Stockholm nyvald ersättare
Björn Emmoth, Kalix, nyvald ersättare
Mikael Brask, Söderhamn, nyvald ersättare

Michael Boklund, som nu arbetar på Arvsfonden, avtackades för sina år i styrelsen. Även Lasse Johansson och Lars Härstedt har bytt jobb och lämnade nu styrelsen. Lasse Johansson är rektor på Strömbäcks folkhögskola och Lars Härstedt kulturchef i Hässleholm. De var inte närvarande i Västerås men ett tack riktades även till dem. KulturSmockan sänder sitt tack till alla tre.

Ulrika Jörgensdotter, projektledare för SMoKs KRUt-projekt och styrelseledamoten Sune Johansson spanar efter nytillkomna deltagare.

Stråkelever från Västerås kulturskola.

I samband med årsmötet antogs ett uttalande av samtliga närvarande. Detta löd i sin helhet:

PRESSMEDDELANDE FRÅN SVERIGES MUSIK- OCH KULTURSKOLERÅDS RIKSKONFERENS I VÄSTERÅS 2011-03-30 – 2011-04-01.

Gemensamt uttalande från konferensens deltagare som sammantaget representerar 102 kommuner:

Den nya lärarutbildningen, som startar hösten 2011, tillgodoser inte musik- och kulturskolornas behov!

- lärarutbildarna har inget uppdrag att utbilda för musik- och kulturskolornas kompetensbehov

- lärarstudenterna får ingen utbildning i metodik för att undervisa barn yngre än gymnasieåldern på ett fördjupat sätt, t.ex. på ett instrument

Musik- och kulturskolorna är Sveriges största offentligt finansierade satsning på barn och ungas kulturutövande. Kommunerna investerar årligen ca 1,7 miljarder kronor för att ge 350 000 barn och ungdomar möjlighet att med professionella lärare möta olika konstformer.

Den nuvarande regeringen har glädjande nog betonat vikten av att barn och unga får tillgång till både kulturupplevelser

Per Sjöberg, omvald SMoK-ordförande.

och kulturutövande. De nationella kulturpolitiska målen har stärkt sitt fokus på barn och unga genom att särskilt uppmärksamma deras rätt till kultur.

Samtidigt som detta sker förändras lärarutbildningen så att musik- och kulturskolornas behov att få tillgång till kompetenta lärare starkt försvagas.

Vi förutsätter därför att universitet och högskolor redan till hösten 2012 återigen ges möjlighet att erbjuda utbildning för lärare som motsvarar musik- och kulturskolornas behov.

Västerås 2011-03-30

Text: Håkan Sandh

AMATÖR, MUSIKSTUDENT ELLER YRKESMUSIKER?

Hos oss hittar du ett brett sortiment av stråkinstrumentet för just dig. Vi har instrument i alla prisklasser. Även tillbehör så som stråkar, strängar, stöd, hartsch, etuier etc.

Vi skickar alltid fraktfritt över hela landet med buss eller post för snabb och säker leverans.

Ta en titt på hemsidan och hör av dig så ska vi hjälpa dig med det du behöver.

Vi finns inte längre bort än ett telefonsamtal eller mail.

Välkommen!

Mattias Sandlund

Din fiol.

GERINGSGATAN 2 · NORRFJÄRDEN
TEL: 0911-20 94 71 · 070-300 00 10
INFO@DINFIOI.LSE · WWW.DINFIOI.LSE

Hyr ditt blås hos Musica Blåsexperten

Sveriges bästa hyresvillkor / Blåsinstrument från **110:-** i månaden
Vid köp dras upp till 12 månaders inbetald hyra av från priset
Kontakta oss för mer information!

MUSICA - STÖRST I SKANDINAVIEN PÅ UTHYRNING!

MUSICA
blåsexperten ab

Ringplatsen 2 - 572 31 Oskarshamn
Tele: 0491 120 40, Fax 0491 771 88
E-post: musica.blasekperen@swipnet.se
Webb: www.musica-blasekperen.se

YAMAHA
The best you can get

Stark kritik mot musikbrist i skolorna

– Så kan kulturskolan agera

Obehöriga lärare. Ibland obefintlig musikundervisning. Ojämnt mellan skolor. Musiken frånvarande i skolans utvärdering.

Skolinspektionen har granskat musikens plats i 35 skolor runt landet. Kritiken är hård.

– Eleverna får inte den undervisning de har rätt till. Rektor tar inte musiken på allvar, summerar Ulla Wiklund som inspekterat och som menar att kulturskolorna har en mission.

Hon har sett bra och dåligt.

– Det kan finnas timunderlag för att anställa en musiklärare på en skola, men timmarna försvinner till övriga lärares tjänster. Om det blir till musik vet man inte, säger Ulla Wiklund, själv musiklärare i grunden, nu konsult i skolutveckling.

Hon har rest runt på en tredjedel av de 35 granskade skolorna tillsammans med en kollega från Skolinspektionen. Man stannar flera dagar på varje ställe, intervjuar, samtalar och observerar.

Av de tio skolor hon inspekterade var två jättebra, tycker hon. Resten får mer eller mindre allvarlig kritik.

De såg skolor där man inte ens annonserade efter behörig musiklärare, trots att det kunde finnas en musikhögskola i samma stad. Samtidigt har examinerade musiklärare svårt att få jobb. Och obehöriga lärare får inte den fortbildning de skulle behöva, enligt Ulla Wiklund.

På en grundskola hade rektor haft en förälder på parkeringen efter skolavslutningen och frågat om han kunde ta hand om musiken till hösten, trots att han var obehörig. Inspektörerna tyckte att hans lektioner var "huller om buller". Eleverna fick jobba enskilt och i smågrupper utan att ha fått teoretiska verktyg och utan att läraren hann gå runt till alla.

– Vi led när vi såg hur det gick till. Eleverna fick lära sig att musiktimmarna bara är ett friutrymme.

Om musik ses som ett kul slappämne där man inte behöver lära sig något så sig-

lerar man samtidigt det omvända, att det är tråkigt att lära sig saker i skolan. Och det går även ut över andra ämnen, till exempel matematiken, menar Ulla Wiklund.

Hon är själv rytmiklärare i grunden och har jobbat med pedagogik-, språk- och kulturutveckling bland annat på Rikskonserter och som undervisningsråd på Skolverket/Myndigheten för skolutveckling.

RAPPORT OM KVALITETEN

Skolinspektionen gör återkommande kvalitetsgranskningar av olika delar av den svenska skolan. Under 2010 gick turen till musiksalarna. Beslut för respektive skola publicerades fortlöpande på inspektionens hemsida. Där kan man ta del av kravlistor med saker som "måste åtgärdas" och annat som "behöver förbättras".

Nyligen blev en sammanfattande rapport offentlig. Den utger sig inte för att täcka hela skolsverige, men är generaliseringsbar, menar Ulla Wiklund.

– Den ringar in utvecklingsområden i musik och i viss mån i andra estetiska ämnen. Det är upp till varje rektor att granska sin egen skola.

Inspektionen pekar särskilt ut sex allmänna problem:

Den första är bristande organisation, samverkan och planering. Det leder bland annat till bristande progression. Det bör finnas en röd tråd ända från förskolan så att kunskaper byggs på successivt precis som i andra ämnen, menar man.

– Det är ingen utopi. En linje – från musiken i förskolan, bra uppföljning på lågstadiet, påbyggnad i mellanstadiet, en välutbildad musiklärare i högstadiet, en gymnasieskola där alla får en estetisk grund, och så studiemedelsberättigad förutbildning till högskolan, och fler lärosäten som kan utbilda estetlärare, säger Ulla Wiklund.

Ungefär tre fjärdedelar av musikundervisningen i landet sköts av vanliga klasslärare med skiftande utbildning i musik. Ulla Wiklund är glad åt regeringens be-

Rektorerna för skolorna och kulturskolorna borde umgås med varann och diskutera det gemensamma uppdraget

slut om den nya lärarutbildningen. Propositionen säger uttryckligen att de estetiska uttrycken har ett egenvärde "men är också vägar till kunskap i olika ämnen", och att kompetens på de estetiska områdena "är viktigt för de blivande lärarna".

STORA SKILLNADER

Den andra iakttagelsen i rapporten är stora skillnader i kvalitet mellan olika skolor.

– Skillnaderna kan härledas till rektors ansvar, säger Ulla Wiklund.

– Vi var på en skola där man inte alls hade någon musik. Där ordnade rektor panikmusik i två veckor bara för att vi kom dit på inspektion!

Det var på en skola där man hyllar entreprenöriellt lärande, i en region som betonar entreprenörskap i skolan och i samhället. För Ulla Wiklund finns det ett starkt samband mellan kreativt entreprenörskap och estetik i skolan.

Hon har sett "enstaka ljus i mörkret":

– På en annan skola fanns en fantastisk rektor som delegerar ansvaret för utvecklingen av skolan. Man har bra lokaler, en varm stämning, kompetent personal. Lärarna jobbar tillsammans och flera spelar i en lärarorkester. Det var också den enda skolan vi såg som lyckas med att lära eleverna att skapa tillsammans.

Varje barns rätt att få undervisning i musik finns numera inskrivet både i skollagen och läroplanerna. Den nya kursplanen för musik säger att eleverna ska få chansen att spela och sjunga, skapa musik och gestalta egna idéer, och att analysera och samtala om musikens uttryck. Detta ska vara genomgående i alla stadier, i ökande svårighetsgrad.

KUL ELLER KUNSKAP?

För det tredje ses musiken ofta som ett rekreativt ämne istället för kunskapsämne. Inspektörerna har sett låga krav från skolan och stora brister i hur kunskaperna följs upp, i relation till målen.

– Närvaro räcker för att få godkänt. Eleverna får inte stöd för ett VG eller MVG. Deras kompetens i musik syns inte. Man vet inte vad de kan och de får inga individuella utvecklingsplaner. De får sämre betyg än de skulle kunna få.

Den nya läroplanen Lgr 11 lyfter fram estetik som ett av fem kunskapsområden. Musik ses alltså inte som ett enbart praktiskt övningsämne utan ges samma rang som teknik, naturvetenskap, samhällsvetenskap och humanistiska ämnen.

Ulla Wiklund har skannat läroplanen och hittar formuleringar om estetik i samtliga skolämnen. Estetik ska alltså integreras, inte ligga i en sidovagn.

– Det är den röda tråden i Lgr 11, hävdar jag. Nu är det upp till varje lärosäte att möta det med tillräcklig kompetensutveckling.

BEHÖVER TRÄFFAS

I rapporten lyfter man också fram att musiklärarna ofta är ensamma, att de behöver få diskutera arbetssätt och metoder med kolleger på andra skolor och på kulturskolan. Det är en viktig väg för att utveckla undervisningen.

– Vi har sett musiklärare som drar sig undan planeringsarbetet i skolan, som gör sig till fackidioter. Vi har sett obehöriga lärare som tycker att det är obehagligt att sätta betyg, som jobbar långt från lärarrummet och är liksom gäster i verksamheten.

I de fall där kulturskolan bistår så är det ofta som inhoppt, mer sällan är man med och planerar teman och ämnesintegrering. Istället borde estetiklärarna vara med och utveckla undervisningen även i fysiken, kemien och biologin, tycker Ulla Wiklund.

Ledarskapet har stor betydelse, och det femte utropstecknet från Skolinspektionen är att rektorerna behöver ta ansvar för undervisningen och se till att ämnet ingår i skolans pedagogiska sam-

manhang. Nu verkar de sällan besöka musiktimmarna utan möter verksamheten främst vid årets högtider.

Rapporten har för övrigt fått underrubriken "Är du med på noterna, rektor?"

– Rektorerna för skolorna och kulturskolorna borde umgås med varann och diskutera det gemensamma uppdraget, säger Ulla Wiklund.

STORA MÖJLIGHETER

Inspektionens sjätte huvudpöäng är att det finns stora möjligheter att ta tillvara. Det ger unika fördelar att ungdomar är så intresserade av musik, vilket kan användas som drivkraft. Ändå jobbar kollegiet sällan ämnesövergripande, och estetiska läroprocesser utnyttjas inte.

– När elever får gestalta sin erfarenhet estetiskt och på andra sätt så visar de vad de förstår och inte förstår, och då förstår också läraren hur han eller hon ska lära ut, säger Ulla Wiklund.

Hur de lokala musik- och kulturskolorna spelar med i allt detta blir till viss del synligt i inspektionens rapport. Ulla Wiklund menar att de skulle kunna fylla en viktig uppgift.

– Bristerna när det gäller kunskapsprogression och alla elevers rätt till musik i grundskolan, det är precis sånt som kulturskolorna skulle kunna råda bot på.

Hon menar att synen på kulturskolorna runt landet kan beskrivas på en skala, från ren fritidssysselsättning för ett fåtal barn som den ena extremen. I ökande grad utmed skalan kan de bjudas in, ibland erbjuda musikundervisning som ett smörgåsbord eller tas in på entreprenad.

I Ulla Wiklunds dröm är kulturskolans folk en naturlig del i grundskolejobbet med planering, undervisning och bedömning.

– I vissa kommuner tar kulturskolan läroplansansvar. Jag skulle önska att fler gjorde det.

Men då bör de också få del av den statliga kakan, de bör ha samma huvudman och en chef med samma mandat som rektor, och i högre grad än idag bli en del av skolans verksamhet, anser Ulla Wiklund.

Roland Cox

Röster från kulturskolor

*Vad säger kulturskolorna om musikbristen i grundskolan?
I Solna erbjuder kulturskolan en "startplatta" för musiken. Stockholm försöker gilla läget. I Kalix tvingas man till givande samverkan.
I Luleå ser man inspektionens rapport som en väckarklocka.*

Hur ser kulturskolorna på skolinspektionens rapport om den otillräckliga och ojämnt fördelade musiken?

Och hur samarbetar de själva med grundskolan?

Kultur-Smockans rundringning visar att svaren går isär.

– Här i Stockholm har vi ett tydligt uppdrag från politikerna att vi ska jobba med kulturskolan för barn och ungdomar mellan 6 och 22 års ålder, på deras fritid, säger Marion Hauge-Lindberg, kulturskolechef.

Och det är inte småpotatis, man har 15 000 elevplatser, barn och ungdomar som lär sig spela, sjunga, spela teater, dansa eller arbeta med bild och form, på både basnivå och ända upp till högskoleförberedande.

REKTORS ANSVAR

Men musiken i skolan faller alltså helt på respektive rektors ansvar. Han eller hon kan välja att köpa in tjänster från kulturskolan, som bland annat kan ge stöd när en skola söker Skapande skola-pengar eller driver egna projekt. För sammanhållet konsekvens och progression svarar varje grundskolerektor, och där vet inte kulturskolan hur det ser ut.

– Det ligger helt utanför mitt uppdrag, säger Marion Hauge-Lindberg.

Hon träffar grundskolecheferna på den övergripande nivån, och har under sig åtta enhetschefer som rattar kulturskolan i de olika stadsdelarna och som har kontakterna direkt med rektorer i grundskolan. Kulturskolan har undervisning i skolans lokaler och bjuder in till skolföreläsningar. Det ger kontakter med skolorna. Av Stockholms drygt 260 grundskolor har man spelektioner och

annat i ett 80-tal.

– Man får förhålla sig till det uppdrag man har. Det viktigaste är att alla ungar har möjlighet att jobba med konstnärliga uttryck. Det ska vara en basrättighet, säger Marion Hauge-Lindberg.

FUNGERAR OFTA INTE

Inger Carlonberg, rektor i grannkommunen Solna, har läst rapporten.

– Vi känner igen mycket av det som de sätter ljuset på. Mina erfarenheter bekräftar de svårigheter det tycks vara att få detta fantastiska ämne att fungera. För det gör det väldigt ofta inte.

Exakt hur det ser ut på grundskolorna i Solna vet hon inte.

– Vissa skolor har gedigna program för musiken, välutbildade lärare, bra utrustning och resurser, andra har det sämre.

Solnas kulturskola ligger liksom i Stockholm i en annan förvaltning än grundskolan och man har inte kontinuerliga träffar mellan kultur och skola.

I Solna erbjuds en palett som grundskolorna kan plocka ifrån. I "Startskottet", riktat till förskolor och skolor, finns lite av varje, från babycafé, sagostunder och teaterlek till program som "Genus genom dans", "Olle Olsson i Hagalund" och mattekonferens. Det mesta är kostnadsfritt, och en del skolor köper dessutom in undervisning mer kontinuerligt.

"MUSIKPATRULL" OCH KOMPANJON

Man erbjuder också insatser som "musikpatrull", kompanjonlärarskap, mattemusik och stöd i musikalprojekt. Kulturskolan stöttar också när skolorna söker Skapande skola-pengar och i andra projekt.

– Vi har ett långt och gediget samarbete med grundskolan, säger Inger Carlonberg.

Hon vet inte i vilken grad varje skola tar ansvar för progression och sammanhang under hela grundskolan.

– Kulturskolan kan inte gå in och uppfylla grundskolans uppdrag och ansvar för timplanen. Det är deras ansvar.

Men man försöker bidra till ett gott samarbete som kan ge eleverna fördjupning och utveckling i deras lärande.

– Det är viktigt att tillsammans tänka kring estetiska läroprocesser och sätt som estetiken kan genomsyra alla ämnen. Och där kan vi på kulturskolan vara en resurs. En del skolor har pedagoger som tänker på det sättet. Det ser olika ut, summerar Inger Carlonberg.

Hon skulle önska sig mer, att det precis som med slöjden och matematiken överallt fanns lämpliga lokaler, verktyg – instrument – kontinuitet, tid.

– Om man sätter sjungandet i system i lågstadiet så finns det ett helt annat utgångsläge i de högre åldrarna. Alla barn, alla klasser skulle sjunga massor, hela tiden! Även i engelskan och geografin. Då vinner man så mycket runt omkring.

– Musiken är inte grädden på moset, det är en livsnerv i den mänskliga kulturen att uttrycka oss, att sjunga och spela, måla och dansa, säger Inger Carlonberg.

KULTURSKOLAN SAMLAR ALLT

I Kalix, med 17 000 invånare, har man gjort nödvändigheten till dygd. Den lilla kommunen klarar musikundervisningen genom att lägga ihop samtliga resurser till en förhållandevis stor kulturskola.

– Här har kulturskolan ansvaret för musiken i alla klasser i alla årskurser. Och det är vi nöjd med, berättar Björn Emmoth, kulturskolans rektor.

– Många kommuner har köp-sälj-system. När det är ont om pengar så kanske en skola inte tycker sig ha råd att köpa in från kulturskolan. Det gör att det blir jättesvårt att få kontinuitet. I Kalix får alla elever vad de ska ha enligt timplanen.

Kommunen i Norrbotten har 11 grundskolor och 22 lärarheltider på kulturskolan. Av dem finns 5 tjänster (7 personer) i klassmusiken.

Kultur och utbildning är inte åtskilda som i många större kommuner. Björn Emmoth sitter i ledningsgruppen tillsammans med grundskolans rektorer. Musiklärarna ute på skolorna träffar varandra sinsemellan, enligt rektorn för att det ska bli likvärdig undervisning i alla skolor. Musiklärarna samverkar också med sina kolleger i kulturskolan.

PEDAGOGISK PLANERING

Dessutom samarbetar de med respektive skolas lärare, enligt Björn Emmoth.

– Ja, i och med att vi har det långsiktiga ansvaret så är de med och gör den pedagogiska planeringen och klarar av att säkerställa kursplaner och skriftliga omdömen.

– Vi skiljer oss i många centrala delar från den dystra bilden i Skolinspektionens rapport, där är det mycket misär, tycker han.

Den här lokala spindelvåven resulterar flera gånger per läsår i projekt som integrerar och går på tvären. Nyligen spelade elever upp en egen Europamusikal som kommit till genom samspel mellan dans, musik, svenska och geografi.

Det här sättet att kombinera är en livsnödvändighet i lilla Kalix.

– Det skulle gå åt skogen om vi inte samverkade genuint och ordentligt. Men oavsett om en kommun är stor eller liten

så tror jag att man tjänar på att samarbeta på det här sättet, säger Björn Emmoth.

Luleå, sju mil bort, sneglar intresserat på Kalix.

– Jag har faktiskt tagit upp det med skolans ledningsgrupp, berättar Kristina Nilsson, chef för kulturskolan i Luleå.

– De har en jätteintressant modell med ett samlat helhetsansvar för musiken.

– Jag får höra att det där är grundskolerektorens ansvar. Men de tar ju inte hand om det, det visar bland annat skolinspektionens rapport.

2 Vi skiljer oss i många centrala delar från den dystra bilden i Skolinspektionens rapport, där är det mycket misär

RAPPORTEN EN VÄCKARKLOCKA

– Jag är väldigt glad att inspektionen har tagit upp det här. De har gjort det synligt, det där luddiga som många vet men som man inte tar tag i. Rapporten kan bli en viktig väckarklocka. Särskilt med de nya kraven och betygen så måste det bli en ändring nu, säger Kristina Nilsson.

I Luleå liksom i de andra kommunerna samarbetar kulturskolan kring olika projekt. Bland annat har man nyligen gått in med musikskapande och komponering på datorer i mellanstadiet. Och varje onsdag förmiddag jobbar kulturskolans

sigt. Timplanen säger 230 timmar i hela grundskolan, mot 500 timmar idrott och 1490 timmar svenska.

– Det är i stor utsträckning ett outnyttjat ämne vars syfte och roll inte diskuteras i någon stor utsträckning på skolorna.

Skolinspektionen ställer krav och ger förslag till varje enskild skola som besöks. En kommun kan få en anmärkning, ett föreläggande eller hotas med vite, men som regel följer man helt enkelt upp och ser vad skolan gör för att rätta till bristerna.

– Svaren som vi får in från skolorna tyder på att inspektionen leder till positiva åtgärder, säger Håkan Sandström.

Han hoppas att rapporten ska öka diskussionen om hur ämnet kan utvecklas. Ansvaret finns på många nivåer, från rektor och uppåt. För att förbättra musikens ställning behövs även en diskussion på en nationell nivå, menar Håkan Sandström.

– Men framförallt måste man samarbeta lokalt, både politiskt och på förvaltningsnivå. Kulturskolorna kan bidra till att den samverkan etableras och stärks.

lärare ute i olika grundskolor i estetiska samverkansprojekt.

Kristina Nilsson vet att ett antal skolor i Luleå tar ansvar för en fortlöpande och sammanhållen musikundervisning i hela grundskolan.

– Särskilt då på större skolor och enheter där det finns engagerade musiklärare som ställer krav och ser till så det finns fungerande musikinstrument och klassrum som är ändamålsenligt utrustade.

– Tyvärr finns det mindre skolor längre bort från tätorten där man har sparat in och inte ens har lagt ut någon tjänst som musiklärare. Jag förstår inte hur de ska kunna sätta betyg i musik i årskurs sex.

Roland Cox

Lärarlegitimation

Skolverket har nu i en rapport, Redovisning av uppdrag att förbereda och organisera arbetet med att legitimerade lärare och förskollärare (Dnr U2010/6930/S), tagit ett steg till i processen kring Lärarlegitimationen. Denna rapport klargör dock inte så mycket kring de svåra bedömningar som Skolverkets arbete med legitimationer kommer att medföra. Skolverket konstaterar bla

Skolverkets kartläggningsarbete av olika typer av lärarexamen som har utfärdats vid svenska lärosäten under perioden 1970-2010 visar att många examensbevis är ytterst svårtolkade. Skillnaderna är stora mellan de begrepp för inriktningar, ämnen och kurser som har använts vid olika lärosäten under den angivna perioden. Ett flertal exempel finns på examensbevis för lärare och förskollärare där skolämnen överhuvudtaget inte går att utläsa. Skolverket bedömer därför att handläggningsarbetet med att utfärda legitimation för redan verksamma lärare och förskollärare blir omfattande.

En annan viktig fråga är hur lärare i estetiska ämnen inom gymnasieskolan ska hanteras. Många kan ha en gedigen utbildning inom det estetiska området men saknar lärarexamen. Skolverkets tolkning är att dessa lärare ej är undantagna från kravet på legitimation, något som kan leda till brist på lärare som kan undervisa och sätta betyg i de estetiska ämnena på gymnasieskolan.

Ansökan om legitimation för nu anställda lärare på exempelvis kulturskolor, med timmar i grundskola eller gymnasium, skall kunna skickas in fr.o.m. kommande höst.

Text: Håkan Sandh

– Hoppas det sprider sig

Håkan Sandström ledde inspektionen av musiken i grundskolan. Han blir nu kontaktad av musiklärare som känner igen beskrivningen.

– Vi hoppas att diskussionen sprider sig till alla skolor, säger han.

Musiken är viktig både för sin egen skull och som generator för lärande i andra ämnen, understryker han.

– Ämnet har mycket beröringspunkter med andra kunskapsområden, som matematik. Musik kan också bidra till elevernas språkutveckling. Man kan jobba på väldigt kreativa sätt med musiken om man integrerar det i andra ämnen, säger Håkan Sandström på Skolinspektionen som har skrivit rapporten där 35 grundskolor granskas.

– Ämnet ger fantastiska möjligheter i och med att musik betyder så mycket för många elever. Musiken kan utveckla hela skolan som pedagogisk miljö. Det är få skolämnen som har den kraften.

Ändå är det ett av de minsta ämnena tidsmäs-

RALSGÅRD & TULLBERG

Traditional Flute Music from Sweden

FOLKMUSIK PÅ TVÄRFLÖJT

Kurs för verksamma flöjtlärare,
flöjtstudenter och flöjtister
Skurups folkhögskola 18-22 Juli
Info och anmälan: www.fhsk.skurup.se

Workshops och fortbildning för lärare och
elever på din kulturskola!
Maila info@kapsyd.com

"Melodierna
glänser i
solen, svänget
är organiskt.
Och det gamla
blir alldeles
våldigt
levande."
-Sydsvenskan

KÖP SKIVAN!

Sydsvensk folkmusik på två traversflöjter
Beställ via info@kapsyd.com 120:- inkl. frakt

SCORE § CLEANER

DET MUSIKALISKA SKISSBLOCKET

ScoreCleaner är ett nytt musikintelligent notationsprogram med musicerandet i fokus, som tar Dig direkt från musikalisk idé till noter utan förinställningar och click-track.

FINNS PÅ MARKNADEN
25 MAJ

"Alla som har behov av att skriva ner och
arra musik kan ha användning av Score-
Cleaner, t.ex. de musklärarstudenter jag
undervisar. Barn och ungdomar skulle
kunna använda det redan i förskolan och
på lågstadiet – möjligheterna är oändliga."

Roine Jansson, lektor musikteori/arrangering, Kungl. Musikhögskolan

DEMOPRESENTATIONER

25/5 Bryggarsalen, Stockholm

30/5 Ingesund, Arvika

31/5 Högskolan för Scen och Musik, Göteborg

 DoReMIR
MUSIC RESEARCH AB
www.doremir.com

Musiklärare!
Gå med i nätverket IMPULS
för mer jazz i skolan

Kostnadsfritt och pengar att söka för era projekt

Kolla www.swedejazz.se för mer information och
anmälan.

Svenska Jazzriksförbundet och Mary Lou Meese YouthJazzfund

NÄR•VAR•HUR om ungas kultur

En analys av ungas kulturutövande på fritiden

Mats Trondman

Ungdomsstyrelsen har i dagarna presenterat en rapport; När, Var, Hur – om ungas kultur. Den finns i sin helhet för nedladdning på SMOKs hemsida under "Forskning".

En starkt bidragande orsak till att rapporten blev av var den artikel Mats Trondman skrev tillsammans med Anna Lund för något år sedan. Där hävdade de att ungdomar som "kulturar" är lika många som de som "idrottar". Detta kunde i sin tur betyda att kulturen behandlades mer styvmoderligt än vad den borde göras. Dessutom kunde det innebära att flickor fick mindre anslag till sina fritidssysselsättningar än pojkar som dominerar idrotten. Inte minst det sista påståendet gjorde att jämställdhetsminister Nyamko Sabuni ville se en analys av ungas kulturutövande. I Ungdomsstyrelsens värld innebär det att de tittar på åldersgruppen 13- 25 år, en grupp som tyvärr till hälften består av äldre ungdomar som väldigt få kulturskolor har i uppdrag att arbeta med. En analys av den gruppen är ändå bättre än inget.

I den nationella politiken, både i barnkonventionen och regeringens ungdomspolitik ingår barns och ungas rätt till kultur. Hur vi skall tolka detta mål är inte helt klart; skall alla barn, utan undantag, av samhället erbjudas en möjlighet att delta i den kulturaktivitet de själva önskar?

När Ungdomsstyrelsen skall bedöma i vilken mån detta mål uppfylls för 13- 25 åringar stöter de på en rad problem när det gäller faktainsamling. En del myndigheter, som Statens kul-

turråd redovisar mest statistik kopplad till kulturprogram och kulturutövande under barns och ungas skoltid. Ibland är statistiken uppdelad på barn 0- 18 år och vuxna över 18 år. Gruppen 18- 25 år blir då osynlig. SMOKs statistik, som används i rapporten, har inga åldersgränser utan den säger bara att nästan 400 000 deltar i vår verksamhet. En stor majoritet är 0- 19 år, men äldre förekommer. Hur många som är under eller över 13 år har vi heller inga uppgifter om. Exakt vilken verksamhet som sker under skoltid och vilken som inte gör det är också svårt att utläsa. Denna typ av problem gör att det naturligtvis är stora svårigheter att göra en fullödlig beskrivning av kulturområdet. Ungdomsstyrelsen återkommer också om det i sina slutsatser.

För att få en bättre bild av ungdomars kulturvanor, än den befintlig statistik ger, har Ungdomsstyrelsen genomfört en stor enkät. Ungdomar har fått beskriva sitt kulturutövande – obs inte besök på kulturarrangemang utan egen aktivitet – och utifrån svaren har tre olika definitioner av kulturutövande utkristalliserats.

68 PROCENT AKTIVA INOM DE TRADITIONELLA KONSTARTERNA

I den första definitionen ingår de som sysslar med någon verksamhet inom de traditionella konstarterna. Som framgår av tabellen nedan är 68 procent av alla ungdomar 13- 25 aktiva kulturutövare. Många, det verkar exempelvis som om Ungdomsstyrelsen är det, är förvånade över den ganska höga siffran av kulturaktiva.

Tabell 2.1 Andel unga som utövat olika konstformer under de senaste 12 månaderna efter kön, 13–25 år, 2010. Procent

	Tjejer	Killar	Totalt
Bild	48	34	41
Musik	33	38	36
Skrivande	43	19	31
Dans	25	7	16
Teater	7	2	4
Totalt (utövat minst en konstform)	76	61	68

Källa: Ungdomsstyrelsens kulturutövandeenkät 2010.

I den utvidgade definitionen räknas slöjd, hantverk, nycirkus och styling av motorfordon med. Med den definitionen är 83 % av ungdomarna kulturaktiva. Räknar vi in även de som sysslar med kulturaktiviteter på datorn, så är 91 procent kulturaktiva. I stort sett alla.

Många, 17 procent, framförallt pojkarna, håller också på med flera olika kulturaktiviteter. En majoritet av alla mycket aktiva vill lägga ner än mer tid på sitt utövande.

I de traditionella konstformerna dominerar som synes flickorna. Räknas den bredare definitionen in så försvinner denna skillnad, framförallt pga av att styling av fordon och att vara DJ mm räknas med.

SKILDA FÖRUTSÄTTNINGAR

Ungdomar i de större städerna är mest aktiva. Minst aktiva är pojkar i mindre samhällen. För flickor spelar orten ingen betydelse för hur aktiva de är. Ungdomar med välutbildade föräldrar ägnar sig mer åt kulturutövande. Inget av detta är – tyvärr – så överraskande. Lite mer förvånande tycker jag att det är att ”endast” en tredjedel av de som spelar ett instrument och 18 procent av de som dansar tycker att de uppmuntrats mycket till det av sina föräldrar.

KULTURSKOLANS ELEVER

Många ägnar sig som sagt åt flera aktiviteter, och på flera platser. Bland elever på musik- och kulturskolorna uppger många att de utöver kulturskolan ägnar sig åt sitt kulturutövande

- med kompisar i hemmet 63 procent
- i studieförbund 26 procent
- i förening 25 procent
- fritidsgård eller ungdomens hus 20 procent
- i hyrd lokal (ex studieförbund) 18 procent
- privatlektioner i hemmet 17 procent
- religiös församling 15 procent
- företag med kurs eller lokal 10 procent

En annan fråga som berör kulturskolorna är frågan om vilka personer som påverkat de som svarat på enkäten mest. En tredjedel tar upp lärare som en förebild. Den största andelen

kulturutövare svarade att lärare i musik- eller kulturskola varit den mest betydelsefulla pedagogen. Även lärare i grund- och gymnasieskolan nämns ofta.

FUNKTIONSNEDSÄTTNINGAR

”Det var få individer som besvarade dessa frågor vilket begränsar vilka tolkningar som går att göra av materialet [...] Det var 7 procent som alltid, eller nästan alltid, upplevde svårigheter att själva utöva de kulturaktiviteter de ville och 41 procent upplevde att så är fallet ibland.” I rapporten finns en kommentar att det inte ser ut att vara så stora problem med de funktionsnedsatta. Själv tycker jag att om hälften har problem ibland att kunna utöva sin kulturaktivitet så finns ett väldigt stort allvarligt problem att åtgärda.

GENRER INOM MUSIKOMRÅDET

Bland de som spelar eller sjunger har en tredjedel prövat på klassisk musik. De har med andra ord blivit erbjudna och inbjudna till den genren. När de i tonåren och senare fortsätter så är det 16 procent som vill hålla på med olika genrer, varav klassiskt kan vara en, och ytterligare bara 5 procent som helst väljer klassiskt. Flest bland flickorna.

Tabell 2.6 Andel unga som spelat musik under de senaste 12 månaderna som tycker bäst om att ägna sig åt en specifik genre efter kön, 13–25 år, 2010. Procent

	Tjejer	Killar	Totalt
Pop- eller rockmusik	28	24	26
Ägnar sig gärna åt olika genrer	19	13	16
Hårdrock eller metal	4	19	12
Electro, house eller techno	3	11	7
Rap eller hiphop	3	8	6
Klassisk musik eller opera	7	3	5
R'n'B eller soul	7	3	5
Annan typ av musik	6	4	5
Vet inte	6	3	4
Folkmusik eller country	3	3	3
Singer- & songwriting	4	2	3
Körmusik	4	1	2
Jazzmusik	1	3	2
Musik från musikalier eller schlagerlåtar	4	1	2
Punk	2	1	2
Dansbandsmusik	0	1	1
Totalt	100	100	100

Källa: Ungdomsstyrelsens kulturutövandeenkät 2010.

När det gäller instrument dominerar gitarr stort.

Tabell 2.7 Huvudinstrument bland unga som spelat musik under de senaste 12 månaderna efter kön, 13–25 år, 2010. Procent

	Tjejer	Killar	Totalt
Gitarr	28	50	40
Sång	26	7	16
Piano, orgel eller synt	21	7	13
Trummor eller percussion	3	11	8
Blåsinstrument (t.ex. tvärflojt, saxofon, trumpet eller klarnett)	7	3	5
Basgitarr	1	8	5
Dator	1	8	5
Stråkinstrument (t.ex. flöj, cello eller basflöj)	4	2	3
Annan	3	3	3
Vet inte	5	1	3
Totalt	100	100	100

Källa: Ungdomsstyrelsens kulturutövandeenkät 2010.

Inom dansområdet dominerar streetdance, drygt en tredjedel föredrar det. Sedan varierar det. Inom bildkonst dominerar foto följt av att ”teckna med penna” som exempelvis har tre gånger så många utövare som ”göra grafik eller bilder med hjälp av dator”. Inom teatern dominerar musikal. Inom skrivande dominerar noveller och dikter. Genredefinitionerna utanför musiken känns överlag lite krystade.

Bland kulturaktiviteter som inte fick vara med bland de traditionella konstarterna finns även nycirkus och lajv med. Båda med lågt antal deltagare vilket i vart fall för mig är lite förvånande.

Tabell 2.17 Andel unga som ägnat sig åt aktiviteter som kan räknas som kulturutövande under de senaste 12 månaderna efter kön, 13–25 år, 2010. Procent

	Tjejer	Killar	Totalt
Stylat motorfordon	4	24	14
Lajv	5	5	5
Läst poesi eller andra egna texter för publik	5	5	5
DJ (discjockey)	1	6	4
Graffiti eller annan gatukonst	3	5	4
Stand up-komik	1	2	2
Varit med på fastmob	2	2	2
Cirkus eller nycirkus	1	1	1
Totalt (utövat minst en aktivitet)	19	39	29

Källa: Ungdomsstyrelsens kulturutvärdering 2010

KULTUR KONTRA IDROTT

Bakgrunden till denna utredning var som sagt att uppgiften om att det finns lika många som ”kulturar” som de som idrottar. Det finns många svårigheter att fastställa om så är fallet. För det första finns det flera definitioner av att idrotta och att ägna sig åt kultur. Tar vi den bredaste definitionen är det 91 procent som kulturar. Det slår det mesta. I tabellen nedan finns denna breda definition med, fast med den inskränkningen att aktiviteten skall utövas varje vecka. Noterbart tycker jag att det är att fr.o.m. 19 års ålder blir den snävare definitionen av kultur större än föreningsidrotten som under perioden 13– 25 år tappar två tredjedelar av sina utövare. Motionärerna blir däremot inte färre i samma utsträckning.

Tabell 2.30 Andel unga som idrottar/motionerar, föreningsidrottar samt utövar kultur minst en gång i veckan efter åldersgrupper, 2010, Procent

	13–15 år	16–18 år	19–22 år	23–25 år
Idrottare/motionärer	60	73	62	57
Föreningsidrottare	59	47	36	20
Kulturutövare (de fem klassiska konstarterna)	53	45	40	39
Kulturutövare (inklusive slöjd/hantverk)	60	48	45	43
Kulturutövare (bred avgränsning)	68	58	53	49

Källa: Ungdomsstyrelsens kulturutvärdering 2010.
Kommentar: Med idrottare/motionärer avses de som uppger att de minst en gång i veckan dansar så att de blir andfådda och svettas. Med föreningsidrottare avses istället de som har idrottat i en förening eller klubb under året med en frekvens av minst en gång i veckan. Med kulturutövare inom de klassiska konstarterna avses att ha utövat bild, musik, skrivande, dans eller teater. I de båda breda kultur-kategorierna adderas ytterligare aktiviteter till denna definition.

- Många kulturutövare ägnar sig också ut idrott.
- 52 procent av unga utövare inom dans är också idrottsutövare
 - 50 procent av unga utövare inom teater är också idrottsutövare
 - 42 procent av unga utövare inom musik är också idrottsutövare
 - 37 procent av unga utövare inom bild är också idrottsutövare
 - 35 procent av unga utövare inom skrivande är också idrottsutövare.

INVESTERING I EN YRKESDRÖM

En annan intressant aspekt av kulturutövandets betydelse är andelen unga som med sin ”kulturaktivitet investerar i en yrkesdröm”. Bland unga med kulturidentitet instämmer 29 procent helt i påståendet ”Jag skulle vilja att min kulturaktivitet blir mitt yrke”. I de enkätundersökningar som tidigare gjorts bland kulturskoleelever är andelen som tänker sig en yrkeskarriär mycket låga. Bara några procent. Därför förvånar denna höga siffra. Jag kan se två förklaringar; dels handlar det här bara om ungdomar i den åldern då yrkesval är aktuellt, och dels att frågan är ganska ”försiktig”. ”Jag är helt inriktad på att min kulturaktivitet skall bli mitt yrke” eller någon sådan formulering skulle förmodligen ge lägre siffror.

PERSONLIG UTVECKLING

Många ser sitt kulturutövande som något positivt även på områden som inte har med själva aktiviteten att göra. Över 80 procent uppger att de har fått bättre självförtroende av utövandet. Nära 70 procent att de fått ökad empati. Nästan 80 procent att de fått nya vänner, över 90 procent att de fått bättre hälsa och knappt 70 procent att de fått bättre skolresultat. Jämförelsen visar också att kulturutövare med kulturidentitet i större utsträckning är positiva till mångfald i betydelsen att de tycker att det är berikande att människor från olika kulturer bor i Sverige. Kulturutövarna är också i större utsträckning intresserade av samhällsfrågor och politik och uppger i högre grad tillit till andra människor. Finns det någon annan verksamhet bland ungdomar som ger denna fantastiska bieffekt?

UNGDOMSSTYRELSENS SLUTSATS

Ungdomsstyrelsens slutsats är att väldigt många är kulturutövare, fler än många trott. Det är naturligtvis positivt att detta blir bekräftat. Ungdomsstyrelsen påpekar också att det är många myndigheter (för många?) som idag svarar för kulturstatistiken. Även SMoK nämns i det sammanhanget. Utredningens förslag består av två punkter kring detta:

- Förbättra deltagarstatistiken inom folkbildningen, musik- och kulturskolorna samt bibliotekens verksamhet kring kultur. Ta fram system för att följa upp i vilken utsträckning småskaliga arrangörsstipendier bidrar till ungas eget kulturutövande.
- Myndigheten för kulturanalys bör samordna statistik från kommuner, organisationer och olika statliga aktörer. De bör årligen rapportera indikatorer för ungas kulturutövande till Ungdomsstyrelsen, medan mer genomgripande analyser på området kan presenteras med något mindre frekvens.

VÅR EGEN SLUTSATS?

Vad kan vi inom musik- och kulturskoleområdet dra för slutsatser av denna rapport? Den första slutsatsen bör vara att vår

verksamhet är angelägen och framgångsrik. Den andra att det finns behov av mycket mer verksamhet inom alla områden. In- te minst inom nya områden för kulturskolorna, skrivande och hantverk. Även om mycket av denna typ av kulturyttringar sker i hemmiljö är jag övertygad om att det också finns ett behov av stöd, av att träffa andra med samma intresse och att kunna förmedla det man tillverkat, skrivit till andra. Nu gäller det att utifrån denna rapport i än högre grad påpeka behovet av ett ökat stöd för vår verksamhet. Och naturligtvis, fundera över på vilket sätt vi kan förändra vår verksamhet och hitta nya former utifrån det vi kan avläsa i rapporten.

Text: Håkan Sandh

NÄR VAR HUR är en läsvärd rapport. Den innehåller också fler delar än de jag tagit upp här. En punkt i den vill jag dock ifrågasätta. Det är denna mening:

”En grov jämförelse av medelstilleliden till kultur och till idrott visar att kultur för barn och unga får en större tilldelning än idrotten.”

Innan jag börjar påstå något vill jag påpeka att jag absolut inte anser att det borde finnas någon slags rättvis fördelning mellan idrott och kultur. Däremot tror jag det är fruktbart att på alla plan fundera över hur idrotten får sitt stöd, är orga- niserad och med vilka samhällspolitiska mål den drivs – och jämföra med kulturen. Om sedan kulturen eller idrotten be- höver störst stöd är en sekundär fråga. Ett rimligt stort stöd bör utgå till båda verksamheterna eftersom de på olika sätt tillför mycket positivt till samhället.

Det finns en del resonemang och siffror kring detta på- stående, men mycket bygger på antaganden och rena giss- ningar. Jag vill i alla fall påstå att det är mer troligt att stödet till idrotten är större än stödet till kulturutövande.

Jag utgår från det som satsas på kultur- och idrottsverk- samhet, inte föreställningar för barn eller barn som åskådare till elitidrott. Om inte annat anges är siffrorna direkt tagna från NÄR VAR HUR sid 159 mfl.

På idrottsidan satsas	
Statsbidrag i huvudsak till barn och unga	1,8 miljarder
Idrottslyftet	0,5 miljarder
Kommunalt lokalstöd mm **	4,5 miljarder
Fritidsgårdar mm idrottsverksamhet*	0,5 miljarder
Kommunala kontantbidrag	1 miljard
SUMMA	8,3 miljarder

På kultursidan satsas	
Kommunalt stöd kulturskolor (inkl lokaler)	1,7 miljarder
Folkbildning till unga	0,7 miljarder
Fritidsgårdar mm kulturverksamhet*	0,5 miljarder
Biblioteksverksamhet för barn och unga	1,9 miljarder
SUMMA	4,7 miljarder

* Siffran ren uppskattning av kostnader
** Omfattar allt stöd men merparten går till gruppen 0- 25 år.

De siffror jag anger är nästan alla hämtade från rapporten. Bidrag till studieförbunden bygger på resonemang på sid 154. De är inte kompletta men de stora posterna finns med.

Även om stödet till hallar mm på idrottssidan bara till hälft- en används av de som är 0- 25 så är idrottsstödet större. Förmodligen bygger Ungdomsstyrelsen analys på att även kulturverksamhet FÖR BARN medräknas. I så fall anser jag det ger en missvisande jämförelse. Barns och ungas rätt till kultur måste även omfatta rätt till kulturutövande. Båda behövs och är lika viktiga, men hela rapporten hand- lar om ungdomars kulturutövande och detta bör då vara i fokus även i denna jämförelse. Ungdomars kulturutövande bör jämföras med barns och ungas rätt till idrottsutövande. Den stora skillnaden ligger i stödet till arenor. Idrotten har ett ganska stort stöd, kulturutövande har väldigt få arenor som replokaler för musik, teater och dans, scener och utställ- ningshallar. Den delen av kulturpolitiken borde ha ett större fokus framöver.

Håkan Sandh

Succé när Göteborgs spred kreativ Leva&Fungera

I samband med projektet en kulturskola för alla visade Göteborgs kulturskolor upp sig på Leva&Fungera-mässan som hölls på Svenska mässan den 5-7 april. Resultatet kan inte ha blivit bättre – mängder av barn fick chansen att upptäcka kulturskolornas ämnen och intresset för kulturskolorna har väckts hos en målgrupp som tidigare varit svår att nå.

Projektet en kulturskola för alla sättes i augusti 2010 och har som mål att skapa bättre beredskap hos kulturskolorna att ta emot elever med olika typer av funktionsnedsättningar i verksamheten. För första gången samarbetar samtliga 8 kulturskolor i Göteborgs stad kring dessa frågor.

Året innan projektstarten gjordes en förstudie, ledd av Thomas Pontén vid Kulturskolan Västra Hisingen och Lundby, som undersökte beredskapsläget hos

två av kulturskolorna. Förutom att inventera lokaler och kompetens hos personalen gjordes även en analys av marknadsföringen av kulturskolorna gentemot målgruppen barn med funktionsnedsättningar. Man fann att informationen inte nådde hela vägen fram, att det rådde stor osäkerhet hos barnens föräldrar om kompetensen hos kulturskolans personal samt huruvida kulturskolan var till för andra än "normalstörda" barn. Bl.a. fanns det i broschyrerna inga bilder på

barn med synliga funktionsnedsättningar eller något annat som särskilt välkomnade dem.

BEJUBLAT UPPTÄDANDE

Som ett led i att förbättra detta valde projektgruppen i en kulturskola för alla att delta i årets Leva&Fungera-mässa. Mässan är, i deras egna ord, "den tillgängliga mötesplatsen för alla med funktionsnedsättning och alla som arbetar inom hjälpmedel, assistans, service och tjänster för brukare i alla åldrar." I Kulturskolornas monter kunde alla barn hjälpa till med att skapa vårt interaktiva konstverk, prova på en del instrument samt klä ut sig i teaterhörnan. Givetvis fanns all tänkbar information om verksamheterna tillgänglig. Ett bejublat uppträdande med sånger skrivna av barn och musiklärare i stadsdelen Angered hanns med, och när andan föll på sjöngs och spelades det även friskt i montern. Vad som särskilt slog projektdeltagarna var att så få besökare visste vad kulturskolan är och att alla är välkomna där.

ÄPPELMÄRKNING

Projektet har även tagit initiativ till äppelmärkning av kulturskolornas kurser. Äpplet är en symbol som indikerar någon form av tillgänglighetsanpassning och används dels av biblioteken i Sverige på deras s.k. äppelhyllor, men har även spridit sig till kultursektorn. T.ex. finns idag äppelmärkta föreställningar, biografier och filmer. Nästan alla kulturskolorna har redan i år börjat använda sig av äpplet i märkning av kurser som i fråga om lokal, pedagogik eller ämnet i sig kan passa en elev med en funktionsnedsättning. Kulturskolan Angered gick så långt att de äppelmärkte hela skolan.

Den stora delen av projektets gärning har dock varit ett handledningsprogram

Fyra av handledarna samlade i montern på Leva&Fungera-mässan. Från vänster: Magnus Pettersson, musikhandledare vid Kulturskolan Angered, Annika Halvarson, dramalärare vid Kulturskolan Angered, Kerstin Lagermark, bildlärare vid Kulturskolan Västra Göteborg samt Thomas Pontén, musiklärare vid Kulturskolan Västra Hisingen och Lundby.

kulturskolor glädje på -mässan

där 10 kulturskolelärare, som uttryckt en önskan om stöd och en vilja att utveckla sig i att ta emot elever med funktionsnedsättningar i undervisningen, har fått handledning av 8 kulturskolelärare med gedigna kunskaper och erfarenheter i frågan. Tillsammans representerar de samtliga kulturskolor i staden. Handledarna har även hunnit med att hålla workshops för personalen på de kulturskolor som önskat samt en särskild workshop för kulturskolecheferna.

STADSGEMENSAMT PROVA-PÅ-PROGRAM

Kulturskolorna i Göteborg är glada över att i dagarna ha fått besked om att projektet kommer få fortsätta ytterligare ett läsår. Då kommer dock tyngdpunkten ligga på barnen - det känns naturligt att nu använda personalens nya kunskaper till att ta emot fler barn med funktionsnedsättningar. Bland annat kommer ett stadsgemensamt prova-på-program för barn med funktionsnedsättningar startas.

Med årets insatser och kommande verksamhet hoppas Göteborgs kulturskolor att de är, eller åtminstone inom kort kommer bli, en kulturell mötesplats där alla känner sig välkomna och delaktiga. Oavsett funktionsförmåga.

Magdalena Fronczak

Projektledare för en kulturskola för alla

En besökande flicka har hittat sin favoritutklädnad i dramahörnan. Här med sin mamma.

En besökande pojke hjälper till vid det interaktiva konstverket "en blomsteräng".

Projektdeltagare Kristina Persson, musiklärare vid Kulturskolan Örgryte-Härlanda, visar två besökare hur man spelar bygelgitarr.

Smockan besöker...

Norrbotten

Kiruna

Invånarantal: 23 000

Kommunalt anslag: 5,6 milj

Intäkter: 1,0 milj

Utbud: musik, dans och bild

Kulturskolechef:

Catarina Lahti Löfström

Telefon: 0980-70698

Mailadress:

catarina.lahti-lofstrom@kommun.kiruna.se

Det här har vi gjort bra!

På en yta av 20000m² med 370 kilometer från öst till väst erbjuder vi undervisning via Kulturskolan i hela kommunen. Genom våra kulturveckor 20 och 43 samverkar vi med skolor och föreningar där kommunens barn och ungdomar både står på scenen och sitter i publiken. Genom projektet "Dans i skolan" satsar vi på dansundervisning för alla barn och ungdomar inom kommunen. Vecka 11 genomförde vi en dansmanifestation i samverkan med Institutet Dans i skolan och Piteå musikhögskola. Vi driver även ett pilotprojekt där förskoleklasser

dansar med siktet inställt på en föreställningar varje termin. Sedan 2010 erbjuder vi Funktionsinriktad musikterapi (FMT) och riktar vår undervisning till elever inom grundskolan och kulturskolan. Våra bildelever har producerat en konstalmanacka i mangateknik. Några av dem har även deltagit i kommunens "Snöfestival" med åtta egenhändigt designade och skapade snöskulpturer. Vi exporterar även kunskap och verktyg via vår bildpedagog till "Årstaftällets snöskulpturtävling!". Under två år i rad har vi deltagit i konsertprojektet Nya sånger/Uuet Laulut/Odda lavlat som har lett till ett ökat intresse för sång och musik från vår trespråkiga kultur. Genom vår sång- och instrumentundervisning på Estetiska programmet har vi varit med och firat programmets 10 års jubileum 2010 där höjdpunkterna från årens föreställningar framfördes. Kulturskolan har en bra samverkan med kommunens politiker som stöttar vår verksamhet.

På gång just nu!

En av våra många duktiga pianoelever

har vunnit en pianotävling i St Petersburg och läraren har blivit inbjuden att tävla med fler elever i Tyskland! Programutformning för Kulturvecka 20 som kommer att innehålla musikal, rockkonserter, brassturné, kortfilmsfestival med film-musikmingel, sång på minoritetsspråken finska, meän kiel och samiska samt en dansföreställning. Kulturveckan genomförs i Kiruna C, Karesuando, Vittangi och Svappavaara och involverar all personal på skolan. Årets sommarband sätts ihop just nu med skolungdomar som har detta som sitt sommarjobb under tre veckor.

Framtiden!

Vi vill utöka vårt utbud genom med stråk- och dramaundervisning.

Vi vill utöka vårt engagemang i "Snöfestivalen" med fler deltagare.

Vi vill bjuda in deltagare från Norrbotten och Nordkalotten till att medverka i Kirunas animerade kortfilmfestival.

Vi planerar för att Kiruna ska agera värdstad för Dansbiennalen 2012.

Vi planerar 2014 att storstilat fira Kiruna Kulturskola 65 år!

Kalix

Invånarantal: 16885

Kommunalt anslag 2011: 6357

Övriga intäkter 2011: 3300

Utbud: Musik, dans, teater, bild

Rektor: Björn Emmoth

Tel och mailadress: 0923-65680,

bjorn.emmoth@kalix.se

Det här har vi gjort bra:

Kulturskolan i Kalix har under 2000-talet gått från att ha varit en liten musikskola med ca 7,5 lärartjänster till att bli en Kulturskola med ca 22 lärartjänster. Vi har ökat omfattningen med 300% genom att ta ansvar inom andra skolformer och verksamheter. Vi har organiserat oss på ett bra sätt så att vi kan nå synergieffekter genom en stor samverkan och en effektiv resursanvändning.

Tack vare samordningen av verksamheter så har vi möjlighet att ha ett riktigt fint "Musikens Hus", med många bra undervisningssalar, arbetsrum och även en föreställningslokal.

Vi har en bra frivillig verksamhet med många elever inom musik, dans, teater och bild. Vi genomför konserter mm, på ett sätt som säkert påminner om de flesta musik- och kulturskolor.

Vi har mycket estetisk verksamhet i grundskolan. Varje elev får minst 60-80 minuter undervisning i estetiska ämnen varje vecka och i varje årskurs (1-6) av oss, bl a inom den s k samlade skoldagen. Detta gör att vi kan jobba mycket med temaarbeten, musikaler, konserter, mm i alla skolor.

Vi driver en musiklinje på folkhögskolenivå i vårt hus. Denna linje med 12 elever håller mycket hög kvalitet. Vårt upplägg är effektivt och framgångsrikt

Vi är duktiga på att jobba med särskolan. Vi har varit en av "Pascal-kommunerna", men har redan innan dess jobbat med särskolans elever. Numera jobbar vi med alla elever i grund- och gymnasiet samt utbildningsskola varje vecka hela onsdagen, med både dans, musik, bild och drama.

Vi har ett förhållandevis stort estetiskt program för att vara en liten kommun. Detta program och även andra kurser inom musik ansvarar vi för i vårt egna Musikens hus.

Det här har vi på gång just nu:

Detta innevarande år, och även en tid framöver, så inför vi en webbaserad lärplattform i kommunen. Vi har tidigare haft detta på gymnasium och högskolan, men numera även på alla 1-6-skolor. Kulturskolans lärare jobbar inom alla skolformer och använder förstas denna lärplattform, men det intressanta är att vi även har lagt upp Kulturskolans frivilliga verksamhet på webben. Dvs att elever och föräldrar kan se närvaro/frånvaro, meddelanden och information om vår verksamhet via samma lärplattform som övriga skolan använder.

Vi har även jobbat en hel del med pedagogisk planering och skriftliga omdömen detta läsår, och ska göra det framöver en tid. För oss som jobbar inom grundskola och gymnasium så är det förstas ett måste att kunna detta, men detta arbete utvecklar samtidigt pedagogiken på ett märkbart sätt som gynnar vår kompetens inom alla områden.

Just nu stundar en vår, vilket alltid innebär otaliga föreställningar av alla handa slag. Kulturskolan kommer att genomföra ca 20-25 olika föreställningar

inom 4 veckor, så våren är förstas en härlig tid att möta!

Det här vill vi göra i framtiden:

Vi har jobbat en del sedan 2010 med att förverkliga ett "Kulturcity" i Kalix. Vi har sedan tio år ett sportcity i Kalix, så på önskelistan finns att åstadkomma ett Kulturcity. Vi tänker oss att utöka verksamheten i nuvarande Musikens hus, och anpassa fler lokaler som just nu står tomma, och samtidigt ta in fler andra kulturverksamheter i huset. Kulturcity ska vara en central mötesplats för kulturutövare och besökare. Detta kräver förstas att krafter samlas med Fritid&Kultur-förvaltningen och även gärna våra studieförbund på orten. Ett Kulturcity måste skapas tillsammans!

Sedan gäller förstas att fortsätta att utveckla alla våra verksamheter i all oändlighet!

Bild tagen av Ellinor Andersson. Inledning till uppsättningen av den egna musikalen "Vår tid - Framtid" våren 2010.

Flera skolor på nästa sida!

NY VERSION!

**PRISVÄRT:
Update
från 895 kr!**

SWEDEN
MIDI MUSIC

Fiffigt, fint & funktionellt!

Nyheter i PrintMusic 2011:

- VST-kompatibelt - integrera instrumentljud
- Nytt teckensnitt ger handskrivet utseende
- Förbättrad sångtextinmatning
- För läraren: Arbetsblad & Bildkort för undervisning, klassrumsrepertoar
- Plus mycket, mycket mer...

Sweden MIDI Music

webbutik: www.swedenmidimusic.se

tel: 08-80 68 88

Luleå

Invånarantal: 73 406

Kommunalt anslag 2011: 24,8 miljoner

Övriga intäkter 2011: 100 000 kr instrumenthyror

Utbud: musik, dans, drama, bild, media

Rektor el motsvarande: Kristina Nilsson

Tel: 0920 – 45 31 94

Mailadress:

kristina.a.nilsson@skol.lulea.se

Luleå Kulturskola är en del av en strategisk satsning på kultur i Luleå Kommun och utsågs bl a till Årets Musik- och Kulturskola 2009. Vi arbetar innovativt och lägger stor vikt vid konstnärlig kvalitet och estetiska läroprocesser. Vi strävar efter att finnas mitt i samhället och samverkar gärna med externa aktörer.

Luleå Kulturskola utvecklar nu sin verksamhet utifrån tre perspektiv; Samhälle, Konstnärlig kvalitet och Estetiska läroprocesser.

Det här är vi speciellt stolta över i Luleå:

Vi lyfts fram starkt från Barn- och utbildningsförvaltningen liksom från politiken som en viktig del i Luleås varumärke. Kulturkedjan har blivit stark i Luleå och det lyfter Luleå i förändringen från tung metallstad till Kulturstad och har gett staden en mjukare framtoning. Där är vi en numera synliggjord kugge och vi lyfts fram som bidragande faktor i Luleås identitet och attraktivitet som stad!

Kulturskolans verksamhet i Luleå är sedan 2007 reglerad i en Avsiktsförklaring där också vårt uppdrag är formulerat. Kulturskolans upptagningsområde är alla skolor i Luleå. Vår verksamhet är kostnadsfri och bedrivs huvudsakligen i skolan på dagtid.

Vi arbetar ständigt med att utveckla den konstnärliga kvalitén i vår verksamhet. Ett led i det är samarbetet med de andra Musik- och Kulturskolorna i Norrbotten (Kulturregion 2013) kring både elevkonserter, läger och kompetensutveckling.

Lördagsrock är ett arrangemang för hela Norrbotten där unga musikanter från 13 år och uppåt får framföra sin musik publikt på en scen i Luleås fantastiska Kulturens Hus. Dessa tillfällen fungerar även som ett drivhus och mötesplats för alla medverkande, från singersongwriters till metalband.

Samtliga lärare på Kulturskolan arbetar med valbara ämneskurser och med projekt i olika former. Många projekt sker i samverkan med skolans lärare där vi bidrar med vår erfarenhet kring estetiska läroprocesser. Ett exempel på detta är projektet Dammrättans städservice som har erbjudits till alla klasser år 2 och 3 i kommunen. Projektet har fokuserat på att stimulera elevernas lust att läsa och skriva, skapa nya ord och kreativt bildskapande. Arbetet har lett fram till en ny ordbok som nu finns på Stadsbiblioteket i Luleå.

Våra ämneskurser kan se ut på många olika sätt, bl a jobbar vi med Prova på kurser där det blir ett breddintag och som samtidigt ger eleven beställarkompetens. Vi satsar även på spets genom bl a samarbete med Norrbottensmusiken och Norrbottens Ungdomssymfoniker och Arctic Youth Jazz Orchester.

Det här har vi på gång just nu:

- Vi ökar samverkan med Kulturgymnasiet i Luleå som fått spetsutbildning i musik, dans och teater.
- Föreställning tillsammans med Räddningstjänsten för alla åk 2 i kommunen

kring brandsäkerhet, sjövätt mm.

- Fortbildning inom de estetiska läroprocesserna för grundskolelärare (Att skriva sig till läsning).
- Flera utvecklingsprojekt i samarbete med forskare från Luleå tekniska universitet och Umeå universitet.
- Vår egen musiklärare Joakim Hellgren tar licentiatexamen i juni ("I min familj är vi omusikaliska" – en studie av barns musikaliska identitet.)
- Vi samarbetar med universitetet i Luleå kring konferenser och utbildning.
- Många olika föreställningar och projektavslutningar

Gällivare

Invånarantal: 18 500

Kommunalt anslag 2011: 4 milj

Övriga intäkter 2011: 450 tkr

Utbud: musik, dans, teater.

Rektor el motsvarande:

Verskamhetsledare Kultur/ungdom

Tel och mailadress: 0970-187 12 eller 070-322 33 70

e-post:

jerker.johansson2kommun.gellivare.se

Det här har vi gjort bra:

Vi är bra på mycket med den utåtriktade verksamheten är stark, ca 100 föreställningar per år

Det här har vi på gång just nu:

Förberedelser inför 25 års jubileum samt olika projekt t.ex. musik/matte projekt i skolan

Det här vill vi göra i framtiden:

Utveckla den estetiska verksamheten i skolan, som en naturlig del av skolarbete och för högre måluppfyllelse.

Ersätter kommunerna egna medel med statens Skapande skola- medel?

Kulturrådet har genomfört en uppföljning av de statliga medlen till Skapande skola. SMoK har kunnat ta del av delar av rapporten som annars inte är publicerad.

Kulturrådet konstaterar att det är relativt enkelt att söka medel till Skapande skola-aktiviteter. Bl.a. krävs ingen medfinansiering från kommunens sida. De allra flesta kommunerna har också sökt medel. Av rapporten framgår att ungefär hälften av alla elever i årskurserna 7-9 läsåret 2009/2010 tog del av insatser som finansierats helt eller delvis med medel från Skapande skola-satsningen.

Hur förhåller sig insatserna till den utbildning och de kulturprogram som redan är den del av skolans uppdrag? Tyvärr finns ingen sådan kunskap, konstaterar Kulturrådet, eftersom någon systematisk uppföljning av detta ännu inte görs av Skolverket.

Hur tungt väger Skapande skola-medlen i kommunernas ekonomi? De är inte mer än 0,1-0,5 pro-mille av kommunens totala budget och Skapande skola utgör dessutom en verksamhet som inte berörs

av de tunga övergripande avvägningarna som kommunen måste göra.

En jämförelse som intresserade Kulturrådet var den mellan omfattningen av de av Kulturrådet tilldelade Skapande skola-medlen 2009 och de medel som kommunerna avsatt för musikskolor/kulturskolor 2009. Den visar att Skapande skola endast i undantagsfall – för fem kommuner – motsvarade mer än 10 procent av kommunens utgifter för musikskolor/kulturskolor. I nästan 60 procent av kommunerna motsvarade Skapande skola-medlen högst 5 procent av medlen till musikskolor/kulturskola.

Den frågeställningen som naturligtvis är relevant att ställa är om tilldelningen av medel för Skapande skola påverkat kommunernas utgifter för musikskola/kulturskola? Självklart kan staten vara orolig för att de extra medel som delas ut till kommunerna via Skapande skola skall ersätta tidigare kommunala kultursatsningar. Kulturrådets slutsats är att det förmodligen inte finns fog för en sådan oro.

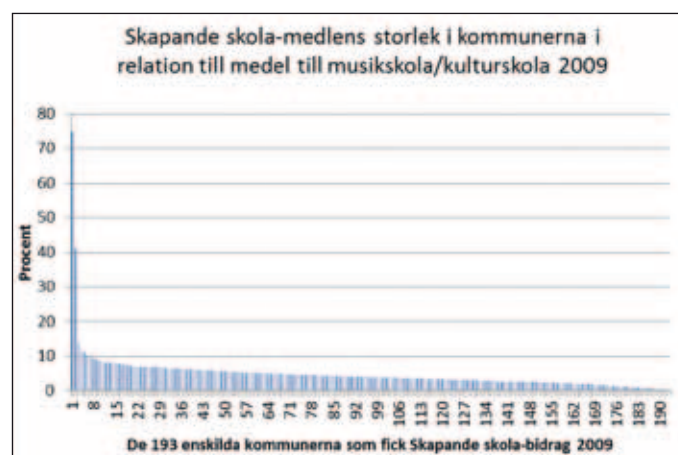
Kulturrådet har också ställt sig frågan om Skapande skola har påverkat kom-

munernas stöd till övrig kulturverksamhet i skolan?

Kulturrådet summerar:

När det gäller frågan om stödet eventuellt i någon grad ersätter kommunala medel så ger de ordinarie återrapporteringarna till Kulturrådet avseende stödet 2009 inget stöd för sådana påståenden. Samtidigt kan dock konstateras att informationen i återrapporteringarna egentligen inte är tillräckligt detaljerad för att konstatera om detta trots allt har skett.

Text: Håkan Sandh

Blåsorkesterkurs

8-13 augusti 2011

Välkommen till Käsö
En fantastisk ö i Göteborgs skärgård

Är DU i åldern 15-25 år och intresserad av marsch-, film-och originalmusik för symfonisk blåsorkester?

För mer info och anmälan: www.kansokurs.se

Arrangörer: Hemvärnets Musikkår Borås & Göteborg i samarbete med Elfsborgsgruppen, Göteborgs garnison

FORTBILDNINGAR FRÅN

Charina Musik & Kultur

LÄSÅRET 2011-2012

För lärare och pedagoger inom Musik och Kulturskolan:

1. Barn och sång

Den växande röstens utvecklingsmöjligheter och begränsningar, 0-12 år. Vi lär oss mer om sångens "helhetsuttryck" genom inlärningsförstärkning i bild, rörelse och enkel dramatisering. Föredrag och workshop. Nytt specialkomponerat sångmaterial.

2. Solosång

Grundläggande röstkunskaper i undervisningen av tonårsröster. Användbara basverktyg för utveckling av sångrösten oavsett olika genrer. Föredrag och workshop. Nytt specialkomponerat sångmaterial.

3. Improvisation i kultur och minut

Att tillvarata elevernas lust att skapa och lära i nuet. Vi arbetar främst med att göra konst av returmaterial, men använder oss också av musik, text, rörelse och enkel dramatisering. Fortbildningen särskilt lämplig för musik och kulturskolans samarbete med fritidsklubb, fritids, eller andra verksamheter i eller utanför skolan. Föredrag och workshop.

Välkomna!

Charina Widmark
Sångpedagog
Musik och Kulturkonsult
(F.d. Kulturskolledare)

Info@charinamusikkultur.com
www.charinamusikkultur.com
Puketorpsvägen 16, 433 62 Sävedalen
0703 70 79 30

Utgångspunkten måste vara **LUST, LUST, LUST**

Hålla där, Ale Möller.

Hur känns det att vara nyutnämnd ambassadör för Sveriges musik- och kulturskolor?

– Det känns jättekul. Det är väl en kliché att säga att det är ett väldigt viktigt arbete som musik- och kulturskolorna gör – men det är så jag ser på det. Ändå skär man på många håll ner på deras redan knappa resurser. Helt orimligt! I budgetsammanhang handlar det ju om otroligt små pengar. Att ge Kulturskolorna resurser att göra ett bra jobb borde vara en absolut självklarhet. Det kan vara tråkigt att ständigt behöva påpeka detta – men det måste vi. Om och om igen. Det skall jag göra som ambassadör.

Hur var ditt eget möte med musiken? Skedde det i någon musikskola?

– Jag har aldrig gått i några skolor. I vart fall är det vad jag brukade säga. Med

åren har jag kommit på att jag egentligen har gått i massor av olika skolor – men ingen som andra kallar en skola. Jag tror det är en viktig insikt. Att gå i musikskola är bara en av många vägar till musiken. Kulturskolorna samspelar i en verklighet där det finns många parallella vägar till musiken, och det skulle vara spännande att fundera på hur man kan stärka dessa samband. Hur kan man stödja en elev som också spelar i ett garageband, spelmanslag eller sambagrupp?

Jag gick faktiskt på ett par lektioner på fiol på musikskolan i Malmö. Jag hade en lärare där som brann för sin uppgift. Jag hade honom också som musiklärare i grundskolan och gillade honom och jag var full av entusiasm. Första lektionen fick jag lära mig hålla stråken – och sedan gå hem och träna på det en vecka. Andra lektionen hade min entusiasm redan sjunkit en del. Då fick jag lära mig hur jag skulle hålla i fiolen. Då försvann den sista entusiasmen och det blev aldrig

en tredje lektion. Trots att jag gillade läraren. Mycket har hänt inom pedagogiken sedan dess...

Min avsaknad av formell utbildning har inte hindrat att jag nu är professor. Jag har faktiskt fått två professurer – först en på Sibeliusakademien i Helsingfors och nu senast på Musikhögskolan i Ingesund. För mig har det varit spännande att se hur man gör och tänker i den akademiska världen. Mitt intryck är att man har en enorm erfarenhet och skicklighet i att lära ut musikens formalia- hur skall jag spela på mitt instrument? Däremot upplever jag ibland en stor vilshenhet hos en del studenter när det handlade om musikens innehåll – hur berör man med musik? Eller som en elev där frågade mig – Hur skall jag spela på flöjten för att få någon att gråta?

Om du spelar 20 minuter i veckan med din lärare, så kan du säkert få kunskap om ditt instrument. Det är ju den viktiga vardagen. Men om du också skall få tag i musikens magi så behöver du allt an-

När man diskuterar kulturarv inom kulturskolan så är det oftast den klassiska mellaneuropeiska musiken som skall bevaras. Inte den nordiska folkmusiken. Hur ser du på det?

– För mig är inte det viktigaste att just folkmusiken kommer in i kulturskolorna. Snarare är det att kulturskolorna blir öppna för många olika slags genrer och stilar. Gärna en större brokighet! Jag har ju själv ett band där alla medlemmarna har olika musikbakgrunder, och vet hur givande det kan vara. Med bandet har vi arbetat med en hel del spännande kulturskoleprojekt genom åren och det har varit något av det allra roligaste vi har gjort.

Det finns många skolor som provar nya vägar. Med folkmusik- eller "Gränslost"-ensembler, improvisationsgrupper och annat. Det finns en saz-ensemble i Gävle tex. Elever kan vara med där och spela onoterat och sedan spelar de noterad musik i en annan ensemble. Det finns ett orientaliskt spelmannslag i Stockholms på Kulturskolan. Tyvärr har jag fått samtal från de som jobbar där att deras verksamhet håller på att försvinna. Jag vet inte riktigt hur det är just nu.

Det är viktigt att de lärare som brinner för en viss musik får undervisa i den. Det går inte att undervisa i något man inte själv behärskar. Utgångspunkten måste hela tiden vara LUST LUST LUST. Lärarnas egen lust till musik är nog en av kulturskolornas allra viktigaste resurser. Hur kan vi vårda den?

*Världen är så stor så stor, Lasse Lasse liten
Större än du nånsin tror, Lasse Lasse liten*

– Den och Åsa Gåsa Klinga gillar jag. De beskriver på något sätt hela min syn på musiken och världen.

Egentligen är vi ju inne i ett gigantiskt paradigmskifte. Från början var musikskolan inställd på att vaska fram talanger. Nu har vi en ny syn där lärarna arbetar för alla barns möjlighet till starka musikupplevelser. Det här får ju stora konsekvenser för hur man jobbar.

Det låter ju väldigt positivt i mina öron, men jag tycker det finns kvar en del av det gamla arvet.

– Visst tar det tid att förändra gamla strukturer, men jag upplever att många lärare sedan länge genomfört det här inom sina egna ramar.

Samtidigt som vi gått varvet runt på det sättet att vi nu pratar mer och mer om hur vi kan förena både bredd och spets. Tror du vi kan det?

– Jo, bredd och spets kan förenas. Jag har själv – genom mina egna barn – kommit i kontakt med idrottsrörelsen. De har också genomgått samma förändring. Det är viktigt, inom både kultur och idrott, att de yngre slipper tävla och istället bygger allt på en lust att delta. Det är genom bredden som vi kan skapa en elit. Jag är heller inte så orolig över risken för att stora talanger tappas bort i processen.

Dels upptäcks de snabbt, dels hittar de alltid den fördjupning de behöver på ett eller annat sätt. Viktigast är att jobba så de behåller lusten.

När jag gjort projekt med kulturskolor brukar jag fråga om det finns någon elev eller lärare som är särskilt bra på något. Då kan de få vara solister. Vissa elever blir duktigare än andra – det är inget konstigt med det. Ibland är det snarare lärarna som tvekar. Skall jag som lärare stå framför eleverna och spela solo? Ja, men du är ju deras idol, brukar jag svara. Viktigt att våga brinna även som lärare!

Har du några funderingar kring uppdraget som ambassadör?

– Mest självklart är att använda de kontakter med media jag har som artist för att lyfta fram Kulturskolornas arbete. Många har redan hört av sig angående SMOK-uppdraget.

Jag är ju också mycket intresserad av de pedagogiska frågor vi just diskuterat. Det berör ju också mitt uppdrag som professor på Ingesund. Alla skolor måste ständigt leta nya roller i en ny tid. Mycket handlar om att hitta balansen mellan olika behov. Balansen mellan enskilt och grupp, balansen mellan grundträning och inspirationsupplevelser. Man kan ifrågasätta om man verkligen skall börja med att välja instrument eller om det skall finnas en mer öppen ingång. Jag tycker det skulle vara bra om det uppstod något slags idéforum för sådana diskussioner. Kanske kan jag medverka i något slags seminarium om framtidsfrågor?

En fråga som engagerar mig just nu är att trygga framtiden för ETHNO-läget. Ett fantastiskt projekt! Kanske kan kulturskolorna vara med där?

**Text: Håkan Sandh
Bild: MTA Production**

Åsa gåsa klinga

*Åsa, gåsa klinga
Lån mig dina vingar
Vart ska vi flyga?
Till rosande lund
Där bor göken,
där gror löken,
där bygger svalan,
där är gott att vara.
Där sitta gummor,
och spela på gulltrummor.
Där sitta gubbar,
och spela på gullstubbar.
Där sitta drängar,
och spela på gullsträngar.
Där sitta pigor,
och spela på gullgigor.
Där sitta snälla barn
och leka med gulläpplen.
Där sitter du och där sitter jag.*

nat också. Du behöver spela tillsammans med andra. Möta starka förebilder. Åka på resor och möta olika kulturskolor, åka på läger. Vi kanske också kunde bjuda in exempelvis en duktig iransk musiker som gästlärare? Tänk vad mycket man kan göra om man får resurser och tid!

Jag hörde från Ingesund musikhögskola att du hade varit där på intensivkurs med hela ditt band?

– Ja, det var ett fantastiskt möte. Inte minst för att de alla är där för att bli pedagoger. Vi spelade mycket tillsammans. Jag tror att de uppskattade att gå utanför de vanliga ramarna. De fick också göra sådant de trodde att de var dåliga på. En del klassiska elever tror att improvisation är något bara jazzmusiker håller på med, det är inget de kan. Då behöver de uppleva hur man väldigt enkelt kan lägga till små saker som bidrar stort till musikens helhet. Det är sådant deras elever skall kunna göra när de möts framöver.

**Vill din kulturskola ha kontakt med Ale Möller så kan du kontakta Lars Paulsson i SMOKs styrelse.
lars.paulsson@tidaholm.se 070- 821 07 08**

Trekampen

Gustavsbergsteatern i Värmdö kommun strax öster om Stockholm är fylld till bristningsgränsen. Finalen i Trekampen skall snart börja. Fyra lag med tre deltagare vardera sätter sig vid sina bord. "Skyggglappar" är uppställda så att lagen inte skall kunna tjuvkika på varandras svar som skolmässigt skrivs på griffeltavlor. Lärarorkestern spelar och publiken ropar sina hejarsor och viftar med banderoller och plakat. Kortfattat: Hög stämning.

Trekampen är en idé från två av lärarna på Kulturskolan, Maja Stenram och Bo Karlsson. Sedan i november har det anordnats tävlingar mellan olika lag. Först i varje klass för att ta fram klasslaget lag, sedan på varje skola för att ta fram skolans bästa lag, därefter mellan skolorna och nu final mellan fyra skolor. Maja Stenram och Bo Karlsson håller i tävlingen på ett lugnt sätt. Stort allvar men med en glimt i ögat. Rektor Ella Kari Norberg är enväldig domare.

Alla frågor handlar om musik. Flera av frågorna framförs live av någon elev från Kulturskolan. Ibland med lärarbandet bakom sig, ibland på egen hand. Kunskapsnivån bland de tävlande barnen är påfallande hög. Många klarar både att placera olika instrument i olika världsdelar, notfrågor och kompositörer till melodier som spelas, Ted Gärdestad, C M Bellman. Även Griegs I bergakungens sal klarade ett av lagen.

Konceptet Trekampen är väl värt att ta efter. Det ger en rolig kontakt med alla skolor, möjlighet för elever att framträda inför jämnåriga och yngre barn och en hel del PR för kulturskolan som sådan.

Och vem vann då finalen? Det gjorde tre musikkunniga eleverna från Gran-
tomta. Från vänster Ida, Ellen och Alexander.

Text och bild: Håkan Sandh

Hervor Schweidenbach

Prisad för nyfikenhet och samarbete

TÅRTA TILL KOLLEGIET

När hon kom tillbaka från prisutdelningen i december så bjöd hon kollegerna på tårta.

– För utan dem kan jag inte jobba som jag gör. Jag ser oss som en enhet. Vi kan inte kalla oss kulturskola om vi inte sätter samman oss.

Hervor beskriver hur hon hittar nya ”syltburkar” att undersöka. Det börjar en dramalärare och Hervor kollar om de inte kan dra igång något gemensamt. Nu är ”Midsommarnattsdröm” på gång, fritt efter Shakespeare.

Hon gillar när det uppstår kombinationer. Kan vi inte få lite flöjter till stråkorkestern? Harpor i en annan orkester? Att man ser möjligheterna. I små och större uppsättningar kan mycket integreras, ända ner till rekvisita- och klädförrådet i källaren på nya huset.

ASPERGER

Till guldstunderna i jobbet just nu hör mötet med särskolebarn med autism och asperger. Genom SMoK fick hon gå en utbildning som skulle vässa kulturarbetet bland barn med olika funktionshinder, i det så kallade Pascalprojektet som avslutades 2010. Ett 50-tal kommuner inspirerades att utöka sin verksamhet åt det hållet.

– Just nu händer det så mycket med mina särskolebarn. Jag hade nött samma visa månad efter månad. Det var en pojke som inte verkade reagera alls på musiken, men plötsligen en dag så hörde jag att han nynnade med, klockrent!

Sånt är hon mest tacksam för, säger hon. Guldögonblicken, vare sig det gäller de här barnen eller vilka som helst.

– Att få vara med och göra skillnad för elever på alla nivåer, när det som jag har gjort tar tag i någon, det är häftigt: Det som vi har gjort kommer de att ha med sig resten av livet...

STRÅK STORT

Hervor Schweidenbach spelar kontrabas i kulturskoleorkestrar och leder en egen stråkorkester för nybörjare. Stråk är ganska stort i Danderyd.

Men det är i Ösbyskolan (F-3) som hon har sina mesta vardagar. 90 telningar som får hjälp av rytmikläraren att sätta pulsen på sin inre karta med sång, stamp och klapp, att koppla samman musik med matematik och andra ämnen, att få

– ”Det är häftigt: Det som vi har gjort kommer de att ha med sig resten av livet, säger Hervor Schweidenbach. Foto: Roland Cox

– Jag stoppar fingrarna i alla syltburkar. Det finns inte så mycket karriär i det här jobbet. Istället får man hitta på nya saker tillsammans. Träffas och knåda ihop något.

Hervor Schweidenbach, 56, har fått ett av årets två stora pedagogstipendier. Ödmjukt beskriver hon sin kulturskola som en kollektiv process där nyfikenhet är en viktig drivkraft.

– Man försöker vidga vyerna lite grann och inte bara sitta i sin rytmikbox, säger Hervor Schweidenbach.

– Så att man inte fastnar. Gör man det så blir det väldigt tråkigt, i vilket jobb som helst.

I Musikaliska Akademiens motivering

till Göran Lagerwalls pedagogstipendium 2010 beskrivs hon som kunnig och erfaren, men framförallt en lärare som efter lång gärning fortfarande söker utmaningar och är ett uppskattat bollplank för pedagogik och organisation.

När hennes kulturskola i höstas fick flytta in i sitt eget hus så var hon engagerad i samtalen med rektor Anders Stengård. Vad skulle in i Danderydsgården? Hur skulle samarbetet i lokalerna se ut?

Hervor visar den nyinredda stora salen med gradänger som automatiskt kan staplas upp längs ena långväggen mitt emot scenen och ge plats för ett rejält dansgolv. Och skärmarna vid fönstren som fälls ut och blir en spegelvägg.

www.noter.eu

kenhet

uppträda för föräldrar och syskon.

Hit till Djursholm i Danderyds kommun strax norr om Stockholm kom hon ganska snart efter utbildningen på Dalcrozeseminariet i mitten av 70-talet. Kontra är huvudinstrumentet vid sidan om rytmiken, "kan hålla i en fiol", och så lite slagverk och diverse.

En ukulelegrupp för ettor och tvåor har hon dragit igång också.

– Hälften kan ett ackord och hälften ett annat ackord. Jag spelar själv resten, och dirigerar med fötterna!

FLYGEL ELLER DJEMBE

Stipendiepengarna, 25 000 kr, kan möjligen bli till en flygel därhemma. Eller varför inte en djembekurs i Afrika. Det finns många sorters sylt...

Vad drömmer du om för kulturskolans del?

– Huset är lite av "Danderyds Kulturhus". Det vore kul att sätta det på kartan, att se till att alla får komma hit, kanske ta in gästande artister.

Hon tycker att eleverna i Danderyd är väl försedda med musikundervisning. 1 100 elever i ämneskurser och ytterligare 800 i musik och rytmik i årskurs ett och två. Kommunen har drygt 30 000 invånare.

Andra guldstunder i jobbet? Hervor njuter av att få spela tillsammans med sina kolleger på hemmaplan och i Respons Sinfonietta i Stockholm.

Hemma? Lyssnar inte på techno eller hårdrock. Lyssnar gärna på de stycken som hon ska spela i orkestrarna.

– Men det är ofta tyst också.

Roland Cox

Kungliga Musikaliska Akademiens motivering:

"Hervor Schweidenbach tilldelades Göran Lagerwalls pedagogstipendium för sina djupa och breda kunskaper som kombinerat med lång erfarenhet och nyfikenhet gör henne till en förebild och inspiration för sina kollegor. Hon har alltid sökt utmaningar både i den ordinarie undervisningen och på senare år även när det gäller barn med särskilda behov. Hennes förmåga att se till helheten och de övergripande målen i verksamheten gör henne till ett utmanande och stimulerande pedagogiskt och organisatoriskt bollplank."

Ny bok om kulturskola och funktionsnedsättningar

Alla barn har behov av att arbeta med estetisk verksamhet – precis som alla barn behöver röra på sig. Musik- och kulturskolorna är landets i särklass största verksamhet för att tillfredsställa detta behov. Om vi undantar den obligatoriska skolan naturligtvis.

Varje vecka kommer 200 000 barn och ungdomar till musik- och kulturskolorna. Vilka är dessa barn? Det vet vi dessvärre ganska lite om. För några år sedan frågade sig ledarna för musik- och kulturskolorna själva om de hade många elever med funktionsnedsättningar i verksamheten. Nej, troligen inte, blev svaret. Vad beror det på det? Främst på grund av bristande kunskap om denna grupp ungdomar, svarade cheferna. Det blev en signal till att starta projektet PASCAL- inTRYCK påTRYCK utTRYCK avTRYCK 2007. Nu är projektet slut och det finns minst tre gånger så många elever med en funktionsnedsättning i musik- och kulturskolorna 2011. Kunskapen har ökat. Men frågan har också blivit mer komplicerad.

SMoK har nu producerat en bok som är ett slags efterord till projektet. Mest är den ett inlägg i den viktiga debatten

om hur vi ser på människor med en etikett "funktionsnedsatt". Vad innebär det? Hur vill han/hon bli behandlad?

Boken har tre delar; en del om slutsatser från projektet, en tipskatalog på ett par sidor och den största delen är den tredje där kända och okända personer med stor kunskap om detta område, föreläsare inom projektet, skrivit var sitt bidrag. Författarna är Pelle "Mr Tourette" Sandstrak, David Lega, Mari Møller från Örebro Kulturskola, Maria Becker Gruvstedt från Kulturcentrum Skåne, Susanna Cederquist, Kjell Stjernholm från Moomsteatern, Elisabet Reslegård och Ingrid Sindahl- No-relius från musikteatergruppen Freja.

Boken i övrigt är skriven av Stewe Gårdare, Lärarutbildare på Stockholms Universitet och Håkan Sandh, projektledare SMoK. Finns att köpa via www.smok.se eller info@smok.se

De lär sig matte med dans

BODEN. "Räkna med dans" är årets projekt i Boden inom Skapande skola.

- Det är roligt att röra sig och lära matte på samma gång, i stället för att sitta stilla och skriva, säger Tomas Kliauga, som går i klass 5a på Torpgårdsskolan.

Dansmatte är ett komplement till den traditionella matteundervisningen där man använder kroppen för att gestalta olika matematiska begrepp. Thomas Öhrn, rektor för musikskolan och kultursansvarig för den kommunala grundskolan, tog kontakt med matematikutvecklaren Stig Nilsson och tillsammans tog de fram ett underlag som följer läroplanen i årskurs fem i matematik. Pengarna kommer från Statens kulturråd.

- Jag tycker det är ett fantastiskt projekt. Det är kul att kunna visa att man kan göra roliga saker inom matematiken. Jag hoppas att det kan ge lärarna inspiration att fortsätta använda det här verktyget i undervisningen, säger Stig Nilsson.

En danslärare, en danspedagog och en koreograf från Dans i nord har från februari fram till sportlovet dansat med de omkring 200 femteklassarna som finns i Bodens kommunala skolor.

Det ska redovisas med två dansföreställningar torsdagen den 14 februari - en på dagen för fjärde- och sjätteklassarna och en för föräldrarna på kvällen. Musikskolans stråkensemble står för musiken.

- Dansmatte handlar om att förstå matematik med kroppen, att kunna räkna ut hur rytm och puls hänger ihop med tid och rum. Man kan på fyra steg ta sig en sträcka och sedan ta fyra steg åt ett annat håll och till slut har man gjort en kvadrat på golvet, och då är man i matematikens värld, säger Christine Hemdal, musik- och danslärare samt rytmpedagog.

Norrländska Socialdemokraten/ Nina Pettersson

ScoreCleaner – direkt från musikalisk idé till noter

Ett nytt musikintelligent dataprogram lanseras i maj. Det är enligt lanseringen programmet som själv tolkar det spelade. Inga manuella inställningar av tempo, tonart, taktart och rytm. Det är bara att starta programmet och börja spela. Programmet modellerar hur vi uppfattar musikstruktur baserat på kognitiva grundprinciper och tolkar därför musiken på motsvarande sätt som en musikalisk människa. Sven Ahlbäck, folkmusiker och Professor vid Kungl. Musikhögskolan i Stockholm som doktorerade på forskningsmodellen som ligger till grund för ScoreCleaner (Melody Beyond Notes 204), har utvecklat programmet tillsammans med Sven Emtell, civilingenjör med erfarenhet från flera innovativa mjukvaruföretag.

ScoreCleaner släpps på marknaden den 20 maj. Programmet finns då i en version för Mac.

Till hösten släpps utökade funktioner och även en version för PC.

Score Cleaner

"Som ordförande för Socialdemokraterna kommer jag att stå upp för en kulturpolitik som utrustar människor med vingar, som uppmuntrar till eget skapande genom hela livet, som öppnar museer och kulturens arenor, som respekterar den kunskap, det engagemang, det djup och den bredd som landets kulturarbetare står för.

Ytterst handlar det om synen på människan och människovärdet: människan som medborgare i ett samhälle eller människan som kund på en marknad."

Håkan Juholt i en stor debattartikel om kultur, DN den 21 april 2011.

Utsmyckning på Medborgarplatsen i Stockholm där Kulturskolan på Södermalm håller till.

Installation värmd i kyligt Stockholm

Den 21-26 mars arrangerade Stockholms kulturskola program på 15 platser. Barn från olika förskola sydde och klädde under ledning av kulturskolan in fasaderna vid Medborgarhuset. Stockholms kulturskola

Ikke kulturskole for alle likevel

OSLO Innen 2014 skulle alle barn som ønsket det få et kulturskoletilbud. Nå innrømmer regjeringen at målet aldri blir nådd.

- Det er et veldig viktig mål for oss at alle barn som ønsker det skal ha et kulturskoletilbud i sin kommune, har SVs Kristin Halvorsen sagt mange ganger. Målet skulle nås i 2014. Men nå kaller kunnskapsministeren det «et bevegelig mål som det skal godt gjøres å treffe».

- Antakelig får vi aldri bukt med ventelistene, sier hun nå. I januar i fjor sto 25 000 barn i kø for å gå på kulturskole i Norge.

- Skaper klasseskilte. I tillegg til lange ventelister, er det også store prisforskjeller. I Eidfjord koster det ikke en krone å være elev ved kulturskolen, i Bærum koster det over 4000 kroner i året.

- Jeg er redd for at de varierende prisene skaper et klasseskilte. Jeg tror at vi forsterker de sosiale forskjellene i stedet for å utjevne dem, sa leder i Norsk Kulturskoleråd, Aase Sætran. Regjeringen har bevilget 40 millioner kroner til kulturskolene i år. Norsk Kulturskoleråd har krevd en tidobling av støtten. NRK

Light bar

LightBar är en annan programvara för musik. Den är utvecklad av Projekt Samspel - där SMOK är en samverkanspart - för att underlätta för elever med funktionsnedsättningar att spela musik via färgkoder istället för noter eller ackord. Programmet styrs från en server och de som deltar kan använda iPhone, iPad, androidtelefoner eller PC. www.projektsamspel.se

Kulturbryggan

Nu drar vi igång! Med de orden lanserade kulturdepartementet i april Kulturbryggan - en ny form för stöd till förnyelse och utveckling inom kulturområdet. Nu är vi redo att börja dela ut 50 miljoner kronor! Hemsida: www.kulturbryggan.se Kulturdepartementet

Idde Schultz: Duktiga lärare hotas av Björklunds reform

Såväl utbildningsminister Jan Björklund och Metta Fjellner, ordförande för Lärarförbundet, har lyft fram kravet på lärarlegitimation som ett sätt att höja kvaliteten på skolornas undervisning - därmed elevernas resultat. Våldigt säljan talas de om alla de bra lärare som finns, som älskar sitt jobb och brinner

Blåsensemble från Kulturskolan i Stockholm spelar i Berwaldhallens foajé i samband med Försvarsmusikens konsert i april.

Armén slår ett slag för blåsmusiken

Arméns musikkår samarbetade vid sin premiärkonsert i Berwaldhallen med Kulturskolan i Stockholm som deltog med ca 80 elever under konserten. 40 elever från kulturskolan spelade i nedre foajén 40 elever i övre foajén. Under konserten framfördes Tjajkovskijs overtyr 1812, och där deltog 80 elever ur kulturskolan + 50 musiker ur AMK tillsammans. För Livgardet är detta ett sätt att stimulera intresset för blåsmusik och försvarsmusik bland unga.

Björn Westerdahl, Stf. informationschef Livgardet

för sin uppgift. Bland dem finns både behöriga och obehöriga lärare, och de finns förmodligen på de flesta skolor. [...]

Jag håller helt och hållet med om att det är viktigt med kompetenta och utbildade lärare. Självklart måste en lärare vara insatt i det ämne hon/han ska undervisa i för att kunna ge sina elever den kunskap som krävs enligt skolverkets kursplaner. Men frågan jag vill lyfta är synen på ämneskompetens. Är det så snävt att den bara är någonting man kan få genom de olika lärarutbildningar som finns? Utbildningar som faktiskt kritiserats en hel del.

Därför undrar jag: Är yrkeserfarenhet inte något värt i Skolverkets ögon? Sedan sju år tillbaka jobbar jag som sång- och ensemblelärare på ett estetiskt gymnasium i Stockholm. Jag blev anställd för att man trodde på mig som lärare, trots att jag inte är utbildad vid Musikhögskolan. Min ämneskompetens har jag fått genom att jag sjungit och spelat professionellt sedan början av 1980-talet. Läraryrket har jag lärt mig genom att jobba. Jag känner flera väldigt kompetenta estetiklärare inom olika ämnesråden, både behöriga och ickebehöriga.

Alla dessa duktiga men obehöriga lärare riskerar nu skolan att förlora, eftersom enda sättet att bli behörig verkar vara att gå en hel lärarutbildning, i alla fall om man vill arbeta som musiklärare. Musikhögskolans utbildning tar mellan fyra och ett halvt och fem år.

Jag tror inte att någon som jobbar som lärare har något emot att utbilda sig, fördjupa och bredda sina kunskaper. Det är snarare ett måste för att hålla sig själv levande och kunna vara inspirerande och kreativ. Men omkring fem års studier känns övermåttigt när man jobbat med musik i snart 30 år och varit lärare i sju år.

[...]

IDDE SCHULTZ

Idde Schultz är sång- och ensemblelärare i Stockholm och gitarrist och sångerska i Do-centerna och Hovet.

EXPRESSEN

Kulturskoleelever har uruppföranden av egen komponerad musik

Liljeforssalen på Malmö Musikhögskola Söndagen den 22 maj kl 15 Växjö Konsthall Lördagen den 28 maj, kl 14

Malmö och Växjö kulturskolor prövar nya pedagogiska grepp för att lära musikelever att komponera. Sammant-

Nisse Landgren och Västerås kulturskolas storband på Nybrokajen 11 i Stockholm.

Ambassadör orkade inte hänga med eleverna

SMoKs ambassadör Nils Landgren arbetade en hel helg i början av mars tillsammans med femton storband från hela landet. Initiativet kom från Walter Brolund på Sigtuna kulturskola. Det hela avslutades för några av deltagarna,

ett storband från Västerås kulturskola, på ett fullsatt Nybrokajen 11. Där fanns också Stockholms Unga Blåarsymfoniker på plats för sammusicerande med ambassadör Landgren.

När Nisse Landgren presenterade

Västerås storband frågade han hur länge de hade spelat kvällen innan. Till 02.00 blev svaret. Själv medgav Nisse att han gav upp vid 23-tiden. Men spelglädjen var det tydligen inget fel på.

get har elva elever nappat på det unika tillfället att få rita, skriva och beskriva den musik, de spelar. Projektet är initierat av Föreningen Svenska tonsättare, FST, och är en del av föreningens pågående jämställdhetsarbete.

På Malmö Kulturskola kallas projektet "Komponera & Muscera", på Kulturskolan i Växjö heter projektet "Komposition&Genus". Huvudsyftet är att introducera komposition som ämne i lägre åldrar. De elva eleverna – 6 flickor och 5 pojkar – är mellan 11år och 19 år och de har alla hunnit bli kunniga på sina instrument. Lärare och handledare i projektet är Linda Alexandersson, Daniel Hjorth, Malin Koefoed och Hans Parment. De prövar helt nya metoder för att inspirera sina elever och för att så småningom kunna dokumentera det de kallar kompositionspedagogik. Förutom de pedagogiska greppen, tittar lärarna på hur kön och ålder spelar roll i elevernas samspel och förhållningssätt. Föreningen Svenska Tonsättare

Kulturama, anordnar i samverkan med SMoK, inspirationsdagar för dig som arbetar med dansundervisning inom Medborgarskolan eller en kulturskola

Arbetet som danspedagog är ett kreativt, inspirerande jobb som innebär att pedagogen träffar många människor och att hon/han tillsammans med dessa människor utvecklar kropp och själ i en konstnärlig/estetisk kontext på ett lustfyllt sätt. Vare sig det är barn eller vuxna pedagogen möter så är förförståelsen hos denna att undervisningen skall vara något uppbyggande och att konstformen i sig bär något som är angeläget att ta del av för alla människor. Ovanstående text är ett försök att beskriva danspedagogyrket i all sin komplexitet för någon som inte känner till det sedan tidigare. Läser man den och tänker ett snäpp längre är det lätt att förstå att den som arbetar med dansundervisning behöver fylla på med jämna mellanrum. Att bli inspirerad, att ta hand om sig själv litet och att återupp-

täcka egen kompetens är tre mål med inspirationsdagarna på Kulturama. I mitten på juni bjuder vi in dig som undervisar i dans inom Medborgarskolan eller en kulturskola till tre inspirerande dagar med utvecklande träning och intressanta seminarier.

Kursen går av stapeln den 15 tom 17 juni 2011 och upplägget är i korthet följande: Vi börjar med morgonklass i Pilates, Zumba och Yoga. Därefter ett jazzpass med härlig Simonsonteknik som är känd för att vara dansant och skonsam för kroppen. På eftermiddagarna har vi utvecklande seminarier, bland annat:

- Så fuskas du i street - lär dig användbara moves och roliga stegkombinationer.
 - Ge mig din bästa övning - vi byter övningar med varandra; en inspirationsboost.
 - Improvisation, en metod för utveckling och förnyelse? Lek, utmaning och att få syn på möjligheterna som vilar innanför begränsningarna.
- www.smok.se

Nästa nummer av

SMoCKAN

är ute vecka 36

Bland rubrikerna:

- Trollhättan
- DANS DANS DANS
- Kulturskolan 2030

Vad vill Du läsa i Smockan? Tipsa redaktionen via mail till hakan.sandh@smok.se

På www.smok.se kan du hitta nyheter varje dag om musik- och kulturskolorna över hela landet! Läs och kommentera!

N3 är Trollhättans nya hus för kulturskola och annan samverkande verksamhet. Reportage i KulturSMoCKan nr 4 i september. Foto: Lucas Nilsson

Foto: Karin Gustafsson

5-10 september
Musikhögskolan Ingesund
Arvika

Lärare:

Ale Möller
Maria Stellas
Mamadou Sena
Magnus Stinnerbom
Sebastian Dubé
Rafael Sida Huizar
Jonas Knutsson
Sten Källman

ALE MÖLLER BAND

BORDERLESS MUSICAL ENCOUNTER

5 högskolepoäng

Här kan du lira gränslöst och få en hissnande konstnärlig utvecklingsresa med **Ale Möller Band**.

Här kan du som lärare få en kick inför läsåret 2011/2012.

Här kan du som Musikledare och skolläda ge dina anställda en fantastisk upplevelse, nya kunskaper och djupa intryck.

Här får du träffa kollegor och blivande musiklektörer i utmanande konstnärliga och pedagogiska situationer där du får möta en ny sida hos dig själv.

Här kan du möta din egen musikalitet i olika etniska och musikaliska rum.

Här kan du låta dig provoceras, utmanas och utvecklas.

Foto: Karin Söderwall

Gå in på vår hemsida www.imh.kau.se och kolla in filmklipp från förra årets kurs.

Här finns också information om kursplan och behörighetskrav.

ANSÖK SENAST
måndag 29 augusti
www.imh.kau.se

Musikhögskolan Ingesund, 671 91 Arvika
tel. 0570-385 00, epost: info@imh.kau.se

MUSIKHÖGSKOLAN
INGESUND

Foto: Karin Gustafsson